

RP

A Pólya

A DEMOKRATA-LIBERÁLIS POLGÁRSÁG LAPJA

Előfizetési ára: egy évre 180.000 K. Egyes szám ára: 4000 K
Jugoszláviában 5 dinár, Ausztriában 5000 osztrák korona
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON

FÜMUNKATÁRS:
VÁZSONYI VILMOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST VIII, FŐHERCEG SÁNDOR UCCA 19
TELEFON: JÓZSEF 12-76

Városok kölcsöne

Írta: dr. Hegedüs József főv. biz. tag

Attól Uram kölcsönt, de nincs köszönet benne! Ez lehetne a rövid foglalatja annak az elkecsereedett hangulatnak, mely az államilag előkészített és a Kereskedelmi Bankon át lekötött 10 millió dolláros kölcsön nyomán a városok vezetőségein úrrá lett. Városaink fejlődésének egyetlen lehetőségét a megfelelő feltételű és időtartamú kölcsön teremti meg, mellyel az elengedhetetlenül szükséges közhatalmi és rentabilis befektetéseit eszközölheti. Mindamellett vitathatlan, hogy az ily reális célokra is csak oly kölcsön vehető igénybe, mely finansziálási szempontból kedvező.

A pénzügyminisztérium által lekötött és a városokra sűrűségi jelleggel oktrojált kölcsön azonban veszedelmesen súlyos terheket ró az azt igénybevevő városokra. 7½ százalék kamat 82-es árfolyam mellett az adott viszonyok mellett elfogadhatatlan bázis, de minden egyéb feltétel, mely ezzel kapcsolatos, *guszba köti a városokat és lehetetlenül teszi helyzetüket.*

Egy évig más kölcsönt igénybe nem vehetnek. Ha ez az intézkedés azt jelentené, hogy hitelgényük kielégíthetvén, felesleges hitelekkel való tartózkodást előz — akceptálható lenne, de miután az egyes városok az általunk joggal igényelt összegnek csak csekély hányadát kaphatják meg, *monopolizáltság pozícióját biztosít a Speyer-cégnak.* Hogy ez a szabad verseny szempontjából mit jelent, közelebbi magyarázatra nem szorul.

A felvett kölcsön öt évig fel nem mondható. Legsúlyosabb feltétele az a kölcsönnek! A magyar korona vásárlóerejének várható természetes emelkedése évek, sőt már hónapok alatt (aratás után) oly nagymértvű lehet, mely mellett a drága kamatozású és annitások kölcsöntől való szabadulása vagy annak kedvező konvertálhatatlansága, elviselhetetlen terheket ró a pénzügyi mozdulatlanságra ítélt városokra.

Annuitással együtt 12%-os kölcsönt öt éven át egy mozgékonyság és erősen kommercializált állattal szem bír el, még kevésbé tudja megtalálni számadásait a közhatalmú, de üzleti hasznát nem produkáló városi adminisztráció. A kölcsön következményeként előre veti árnyékát a súlyos pótlódás, mely azonban csak papíros segítés, mert a városi polgárság teherviselő képessége már régen a nullával egyenlő, onnan már csak az elhaló lélekészíreszhet ki. Egyébként még sem lehet pénzügyi eredményként alkonyelni egy kölcsön nyomán szükségessé váló pótlódást.

Súlyos feltétele ennek a megrögzöttség kölcsönnek a *technikai lebonyolítása* is. A Nemzeti Bank után történik a visszafizetés, az oda beszállítandó városi fizetések útján. Ez *jelentékeny árfolyam-differenciálást jelent a városok terhére, a szemfélt* azt a látszatot kelti, mintha a városok, melyek abszolút fedezetet nyújtanak, megbízhatatlanok volnának a fizetési pontosság tekintetében.

Az egész kölcsönügynek express-schessséggel való elintézése súlyos következményekkel fog járni. Ha már egyszerre oly használatlanul vált az ügylet lekötése, megerte volna, hogy körültekintőbb gondossággal mérlegelje a pénzügyminisztérium, vajon *megfelelő-e a városok érdekeinek* az az ajánlat, s azt hisszük, kevesebb áldozattal járt volna ennek észre való halasztása, vagy — horribile dictu — a parlamenti szünetnek egy héttel való eltoldódása.

Végül még csak azt a kérdést vetjük fel: mit fogunk szólni és hogy fogja érezni magát a pénzügyminiszter úr, ha a többi — nem kis számú város — mely elég erős volt — kivonni magát ezen kölcsön igénybevétele alól, hosszabb-rövidebb időn belül lényegesen kedvezőbb feltételek mellett fog kölcsönözni juttatni? Könnyen lehet, hogy erre a kérdésre a pénzügyminiszter úr egyelőre nem fog válaszolni, később pedig: „hadd fájjon az utód feje miatta”.

Kormánypolitika, ami nincs

Harmadszori olvasásban is elfogadták a választójogi javaslatot — és most, a nyári vakáció melege néma csendjében *első olvasásban* is átfuthatnak végre azok az egységességi képviselők, akik megszavazták, mielőtt elváltak volna. Bűntető-jogásaink sokat vitatkoztak azon, hogy ment-e a törvény nem-tudása — a politikai világot most elszörözathatja az a probléma, hogy menti-e a törvényhozót: *nem ismerése a törvényjavaslataknak*, amelyet megszavaz. De ezt a problémát könnyebben el lehet intézni, mint magát a választójogot — amely, fájdalom, probléma maradt a javaslat megszavazása után is... megint bevartunk egy sebet, amelyben minden izgalmi anyag beismaradt.

Angliában kifejezetten azzal intézték el a választójogot 1917-ben, hogy kiküszöböljék végre ezt a problémát s ne zavarja az a nagy rekonstrukció munkáját; nálunk a miniszterelnök, mintegy vigasztalva mondta, hogy nagyon jól tudja, ez a választójogi javaslat nem lesz az utolsó. „Fokozatos haladással beszélnek; de 1874 óta egész sora támadt azóta a választójogi javaslatoknak... egész természetesen menettől látjuk az *Országgyűlési Naplóban* az olyan választójogi javaslatoknak, melyek hatványdallal születtek és letűntek, mielőtt életbeléphetek volna... és például, mikor a nagy összeomlás után, a proletárdiktatúra bukásával vissza akartunk térni az alkotmányos élethez még a legkonzervatívabb politikuskok sem gondoltak arra, hogy az alkotmányos újjáépítést a *megevő* választójogi törvény alapkövére építsék; pedig itt volt a törvény... mi sem lett volna egyszerűbb és mi sem lett volna *törvényesebb*, mint annak alapján megválasztani az első nemzetgyűlést.

Mégsem ez történt: arra az egyre senki sem gondolt, hogy másként is lehet választani, mint az általános, titkos, egyenlő, közszegényíti és nőkre is kiterjedő választójog alapján, amelyet Friedrich rendeltetbe is foglalt. Valóban, *ugrás volt ez a sötétbe* — de a legsötétebb reakcióba: a legdemokratikusabb választójogból a legkevésbé demokratikus parlament született, amelynek erőiben még zavarosan kering a forradalom és ellenforradalom. Két dolognak volt közvetlen bizonyítéka az a választás: azt látuk, hogy nem volt még választás, amely nagyjában olyan nyugodtan, ment volna végre (mikor pedig az az egész korszak az izgalom kórháza és katlana volt), másodszor pedig azt látjuk, hogy a demokratikus választójog: ur-nából tört fel a legsötétebb reakció, hogy a demokratikus választójog ur-nál: hamvvedrei lettek egy emberöltő liberális politikájának.

Nincs nagyobb tévedés, mint amely az általános választójogban a radikalizmus emelkedését látja. Elég — mint *A Polgár* — annak idején ret. is mutatunk — a legutóbbi angol választásokra utalni, amelyekben nyilvánvalóan az általános és főleg titkos választójognak köszönhető a konzervatív győzelme, hisz statisztikai tény, hogy Baldwin szavazat-többségének roppant tömegi munkáskerületek által támogatott, már pedig nem valószínű, hogy a jobboldalon oly szívesen és sokat emlegetett „szakszervezeti terror” mellett ugyanazok a „szakszaksók nyit szavazásos is konzervatív jelöltre szavaztak volna. És, mint ugyancsak e helyen megírtuk: *Jóka* Mór annak idején épp azzal a megokollással élenezte az általános, titkos választójogot, hogy ez — a reakciónak kedvez és példának említette az 1851-iki népszavazást, amely a legdemokratikusabban adta *Bonaaparte* Lajos kezébe a legkiméletlenebb diktatórat. Egész sora bizonyítja a történelmi, főleg kortörténelmi példákunk, hogy a titkos választójog elsősorban azoknak a liberális és demokratikus pártoknak hatalmi pozícióit temette be, amelyek harcoltak érte.

Mindegy! Itt nem a *sacro egoismo* vezeti a demokráciát, a titkos választójog az egyetlen kísérleti eszköz, amellyel az ország többségének független akaratát kifejezhető, követhető és megvalósítható. Alapjában konzervatív követelés és választójogi demokrácia és nem is véletlen, hogy Angliában, Hollandiában, Dániában és magában a német birodalomban is jórészt konzervatívok valósították meg s Bismarck például épp a *német egység* politikáját szolgálta általa, s ha még nem bizonyították be, be fogják bizonyítani az események, hogy a választójogi demokraciának többet köszönhet a német egység, s általában a német nemzeti érdek, mint a régi porosz reakció egész vaubani erődtől rendszerének, a maga háromosztályos választójogával, megkövesült rendiségével és elítélésével. A német demokrácia vissza fogja szerezni, amit a német eszázárság elvesztett — amit a francia demokrácia is visszaszerezte, amit a eszázárság elvesztett.

De térjünk vissza a hazai földre és a hazai választójoghoz — hisz maga ez az új választójog is visszatért, vissza: a háború előtti korszakba, amellyel pedig úgy vagyunk, mint ahogy Barante, Lajos Fülöp kitűnő diplomataja szerint a francia restauráció korszaka volt XVI. Lajos, Danton vagy Napoleon korához képest: „*Csak tíz esztendő választott el atól az időtől és mégis úgy beszélünk annak eseményeiről, mintha a régi Athénban vagy Rómában játszódtak volna le*”. Ha jól emlékszem, Proudhon mondta egyszer, hogy olyan parlamentről álmodott, amelyben ó reakcionárius volna — nos, az egységspárt vezetői olyan parlamentről és olyan parlamentről álmodnak, amelyben ők — a liberálisok. Ez meg is valósult a mostani választójogi javaslatban — igaz, hogy csak félig, mert épp azt, amit ők liberalizmusnak szántak a javaslatba, gyűződen kiemelte abból a kiszagadapárti — *szabad kéz*, amelyről e célra, erre az időre le is odtelt a pártfegyelm rőszaléncán.

Ennek a választójognak sok hatása problematikus még — egy azonban kétszegtelen: legerősebb hatalmi polcáról azt a csoportot, amelynek parlamenti súlya, szerepe, befolyása jórómán egyetlen történelmi képződménye volt — a Friedrich-féle messzebb perspektívájú — a Friedrich-féle általános, titkos választójogi rendeletnek: a kiszagadaportot. Ez a csoport befejezte szerepét abban az „igen” vagy „nem” szóban, a mellyel egy ötszázados hatalmat dobott el magától a szavazásos. Kopár, ingatag és szétomló lett a *szikla*, amelyre annyian akartak építeni... *Őt esztendő előtt úgy várták a politikában ezt a „kiszagadaportot”, mint a tűzizmod a napusgarat... azóta sorra esulokozott benne mindenki, legelőbb a konzervatívok, akik annyí reménységgel hívogatták őket, s akik aztán legelőnség konstatálták, hogy etől az „önzéstől” semmit sem lehet várni.*

Legelőbb a konzervatív elemek esalokoztak bennük, legrutoljára, de legkevésesebben: maguk a kiszagadarsúnik, akik általuk vesztették el nagyatáit Szabóban diadalmasan megszerzett politikai presztizsúik és befolyásuk díszet. Majd úgy járt e „esoport” néhány tagja, mint *Manupassant* egyik legragyogóbb alakja: a *rózsaleány*, akit szemérmes, százi, komoly viselkedéséről rózsaleánynek választották: a választás dekorumától azonban annyira elszédült, hogy duhajkodni kezdett és mire fölvirradt a reggel, már minden mulatságot kitanult... amint a derék, kedves és egyszerű *esimánsokból* is vén munkapárti malmukok, machiavellisták, öreg parlamenti rókák és mungók lettek, mire a titkos választójogot — hatalom szülőjét — elárulták. Százragyon, hallgató ajakkal ülnek most s bőlntanak „igen” vagy „nem”, hogy muszáj vagy *szabad* (a szabad kéz szerint) és mélan néznek a földre, ahol suttogva beszél a hulló falevel titkosságról, demokráciáról, *szabadelvűségről*...

Öszintén szólna azonban nem is lehet túlságosan csodálkozni, ha valami veszedelmet látnak lappangani a titkos választójog mögött, mikor a pénzügyminiszter úr tavort lát — a fűszerkereskedők tüntetésében. Pedig ez valóban elemi gazdasági szabadságjog; a panaszkodás szabadsága, s nem hiszük, hogy akadt volna még pénzügyminiszter, aki e mögött a terror sötét, baljósultá remélt látta volna futkosni és fenyegetni.

Még megréztünk ezt a roppant érzékenységet, ha eddig csak „hosszantartó, zajos eljenzés és laps” fogadta és kísérte volna a miniszter úr tevékenységét, ha eddig csak a gyönyör, a hódolat és elragadtatás gyöngéd kitörésével találkozott volna politikája, ha eddig a kritikának csak árnyéka se fért volna hozzá, s ez a mostani tünetes volna első, legelső jele annak, hogy a pénzügyi politika — hogy egyhánem mondjuk — nem varázslott aranykorszakot minden magyar ember házába.

E helyett azonban a helyzet épp az volt, hogy minden föl a pénzügyi politikán keresztül a maga előtt, hogy magát az egységspártot is jórészt az tartotta, az forrasztotta össze, hogy szabadabb tere volt az elégedetlenségnek Bud miniszter úr politikájával szemben, mint — például — a választójogi javaslattal szemben; szinte születése óta — sőt születése előtt — már elődeiben is — ostromlópótlóban volt az a pénzügyi politika, amelynek „sikert” is abban látta valaki, hogy senkinek sem tetszik.

Nekünk is az a megrögzött előítéletünk, hogy a költségvetés hiába van makkegységessé egységsúlyban, ha a magánzadtságok felbolnának, s egy orvosprofesszora igazán nem jelent pressziót, ha betege közli vele, hogy a szérum nem varázshatású. Pénzügyeink orvosprofesszora azonban pressziókat tartja, s folytatja azt a pénzügyi koncepciót, melynek egyetlen előnye, hogy — nincs.

Kettő közül a kisebbik rosszabbat választjuk — mondta valamelyik baloldali politikus, s valóban ez a legjobb helyzetképe Ripka Ferenc megválasztásának ... a baloldárol. Nem Ripka Ferencet választják meg, hanem azt a főpolgármesterjelöltet, aki által betöltésre kerül a főpolgármesteri szék ... nehogy azt is a bukott rendszer exponense töltsse be. Ripka Ferencet súlyos viaskodásban volt a demokratikus blokk a választásokon, főleg azért, mert nem azt a pártatlan közpállást foglalta el, amelyet állásában és programja után joggal várt. Ripka Ferenc nem tartozott a régi, demokratikus táborhoz, de hozzá tartozott a régi közlethez s a habóri utáni sötét és szomorú új-közlethez talán ez is érdem. Aranyközéputas politikus, de számba az aranyközéput nem a nagy jobboldali országútnak egy dűlője vagy mellékvesvénye — ő valóban azt az aranyközéputat képviseli, amelyet Bethlen István talán ... öt évtizede múlva fog képviselni. Reméljük, hogy a főpolgármesteri székben teljesen letörök és összeomlik benne a kortes, aki a kormánybiztos székéből választási hadmozdulatokat vezényelt; a választásokon nagyon is sokszínű, kaméleon-szerű, kerülőnként változó színű volt — új méltóságában, a melybe volt demokratikus ellenfeleinek nem leküzdése, hanem csak józan megfontolása emeli, új méltóságában színtelenebb lesz, ami magának ennek az állásnak is legfőbb érdeke, melyet legmértőbben a pártatlanság, a szűkség és színtelenség tölthet be, mert hiszen alapjában olyan állás ez, amely akkor van legjobban betöltve — ha nem látjuk.

„Nem neki tapsolunk, hanem más szerzők ellen” — mondta valaki egy zajos budapesti premieren s ezt mondhatja most a demokratikus blokk is, mikor Ripka Ferenc főpolgármesterségét megszavazza ... taps nélkül. X.

A tavalyi hó

„Mint gyűlt meg a baja Lévai Jenő hírlapírónak vités Endre László főszerkesztővel, Lévai Jenő — mint Pakols József interpellációjából megtudtuk — állítólag elfelejtette elcserni a háza elől a tavalyi havat és e helyett azok között az ügyek között végezt el seprést, melyeket a gőzölőli járásban vités Endre László nyitott bele a közigazgatásba, állandóan zaklatva becsület és derék kereskedők és iparosokat. Lévai Jenő a főszerkesztő maga elől céditá és meg akarja bántani. Két kedves tanuság kínálkodik ebből a tipikus legújabbkori esetből. Az egyik: hogy mindenképp maga háza előtt seprjen. A másik: hogy a tavalyi hó is megvan, ha a — főszerkesztő is így akarja ...

Előzetesünk szíves figyelmébe ajánljuk, hogy a lapunk közhírsítésére reklamációkkal, valamint az adminisztrációt illető egyéb felszólalásokkal forduljanak „A Polgár” kiadójavatalához (Budapest VIII. Főherceg Sándor uca 19., II. em.)

Bárczy István kenesei üdülőtelepének érdemét Wolffék szeretnék elkönyvelni

Sipőczék elrontották, amennyire tőlük telt

Az elmúlt napokban nyitotta meg a főváros balatonföldi üdülőtelepét, a jövő hét folyamán pedig a balatonkenesei üdülőtelep felaválása fog megtörténni. 120 városi tisztviselő egész nyáron át való üdülést tette lehetővé a főváros ennek az üdülőtelepnek létesítésével, amely mindenestre igen elismerésre méltó, igen dícséretre érdemlő elhatározás. Azonban a dícséretkel és az elismeréssel egy kis haj történt, amennyiben a tisztviselők háldját és köszönetét ma azok könyvelik el, akiknek ahhoz sem joguk, semmi jogcímenük nincs s akik — miközben az igazi halára érdemeket és dícséretet érdemlők a háttérben szereznek — mint nagy jöttvérek lépnek elő a szűkségből. A balatonkenesei tisztviselő-üdülőtelep létesítése ugyanis még Bárczy István gondolat volt és Bárczy István kezdte meg a telep kiépítését. Az új rezis csak nem régen fejezte be Bárczy megkezdett művét; ami sokkal könnyebb volt, mint a telep alapjainak elhelyezése. Sipőcz Jenő és Wolff Károly ennek ellenére a maguk érdemét tudják be Balatonkenese megszületését és a tisztviselő előtt úgy szerepeltetik magukat, mint a fürdőtelep megalapítói, a tisztviselők igazi jótevői.

Azért is utazott ki néhány héttel ezelőtt Wolff Károly, Sipőcz és Follusházy kíséretében az üdülőtelep megtekintésére, hogy gyönyörködhessek „nagy művészen” és egyikük sem relesse zsebrevágni a

tisztviselők köszönetét más érdeméért, egyik restlele magát, hivalkodni más alkotásával. Pedig az, amit Sipőcz és Wolff alkotott, egy epepet sem követt el az elismertéért.

A Wolffék erjő alatt épített szálloda szobái ugyanis olyan kicsinyek lettek, hogy midőn a székelyeket be akarták tenni, kiderült, hogy azok becs nem fértek át a lehetetlenül kicsiny szobákban. Külön kellett készítenni miniatűr bútorokat, amelyek elhelyezhetők az apró szobákban. Sipőcz Jenő a Zita korház megszűnése után kiróstatl rozoga vasgyárat akarta a balatonkenesei üdülőszállóra elhelyezni s csak nagynehezen sikerült rábíroli arra, hogy a rozoga kórházi vasgyárok helyett rendez ágyakat helyezhessenek a szobákba.

Július 15-én végre megnyílik a Bárczy által megalapozott és Wolff-Sipőcz által befejezett balatonkenesei üdülőtelep. Mint fentebb említettük, egyelőre egyszerre 120 tisztviselő nyaralására van berendezve a telep, a jövő évben azonban már 240 tisztviselő nyaralására lesz kibővíve. Egyelőre az egész telep házi kezeletében marad s napi 55.000 koronáért teljes ellátást adnak a tisztviselőknek. A telepet 40 holdas park övezi körül s remélhetőleg igen sok tisztviselő fogja áldani annak megalapozóját, a volt és a jövőd főpolgármestert — Bárczy Istvánt.

Miért vették meg a Nádor-kertet?

MAGYAR MIKLÓS interpellációja

A Polgár hasábjain eddig nem foglalkoztunk azval a nem éppen érdemtelten telekvásárlási ügyvel, amely Wolffék tanácsának utolsó ünkenyes intézkedése volt. Azonban ez a telekvásárlás úgy olyan hatalmas port vert fel, olyan szenzációs botrányrá dagadt nemcsak városi házi körökben, de a politika berkein belül is, hogy ennek következtében mi is szükségesnek látjuk néhány sorban lerögzíteni a Polgár hasábjain a kurzus utolsó kirucnasását. Az olvasóközönség a napiasító kimerítő tudósítás alapján ismeri a Nádor-kert botrányát s ezért részleteibe s helyen nem is bocsátkozunk. A mindjártban bizonyító telekvásárlási botrány részleteiről közlünk azonban mindössze néhány sorral a hurok — s rövidesen teljesen lepleztetlén fogunk előtűnni állani azok, akik milliókat dobattak ki felesleges célra a polgárok vágyából. Mert már az első percben kétségtelen volt, hogy a Nádor-kert nemcsak a sokat hangzartott tudomány érdekében, nemcsak a kék érdekében, hanem igenis egyesek magánérdekeiből került a főváros tulajdonába s ez az egyesek voltak azok, akik minden akadályt elhárítottak egyezkedtek gyorsan keresztülhajtani az adás-vételre ügyelt perktuátusát.

Gyanús volt nemcsak a szokatlannul gyors tempó, de az is, hogy Wolffék tanácsa közvetlenül a választások előtt emelte hadoztatott a sokmilliárdos vásárlás s hogy ebben a nagyjelentőségű ügyben egyenesen a törvényesen megválasztott, illetékes közgyűlés helyeszlést akartak megakadályozni. Az új közgyűlés pártjainak tiltakozására azután a belügyminiszter egy pártközi komédiát rendezett, amelyen meghallgatta a pártvezetők véleményét ez ügyben s midőn hallotta, hogy két vezér — az egyik Kozma —, kivételével mindenki, még Wolffék is a vétel ellen foglaltk állást, egyszerűen jóváhagyta a szerződés megkötését. De hát mire való volt tulajdonképpen a pártközi komédia, ha belügyminiszter már előre tudta, hogy minden tiltakozás ellenére jóvá fogja hagyni a milliárdos telekvásárlást? Ez nem történhetett másként, csak úgy, hogy ebben a fűvészkert-történetben igen befolyásos egyének személyes szempontjait játszottak közre s ezeknek kielégítése fontosabbnak mutatkozott a közérdek megvédelésénél. A belügyminiszter kimagyarázkodása csak jobban komplikálta az ügyet, mert még védekezésében sem tud olyan momentumokat felismelni, amelyek némáleg is indokolnák álláspontját és a vásárlás megkötését. Mindent egybevetve meg kell állapítani, hogy a főváros urának és a hatalom felsőbb birktosainak hirtelen szívügyük lett a fűvészkert birtokának megvétele s most már csak az a kérdés, kik indították meg ezeknek a szigorú férfiaknak a szívét. Kozma Jenő, Plathly György és Petrovics Gyula, akik mint a főváros telekszakértők működtek közre ebben az ügyben, bizonyára nem kerülhetik ki, hogy a közgyűlési teremben meg ne kérdezzék tőlük, miért ajánlották szakértői minőségükben a telkek megvételét a fővárosnak? Különösen Kozma Jenő került furesa helyzetbe ennek az ügynek a kapcsán, mert vannak, akik azt állítják, hogy egyttal az eladó telektulajdonosok szakértője és jogi tanácsadója volt, egyezvaló könyvben kerülhet olyan helyzetbe, ahonnan felélnie kell a történetkért.

Felélnie kell tehát nemcsak a fővárosnak, hanem a szakértőknek és a belügyminiszternek is azért, hogyha már erővel telket akartak venni, miért adtak azért háromszoros árat, vagy miért nem vették meg például a Szepesi Hitelbank szentesződés telkeit,

amelyekre város szabályozás szempontjából és főgyűlésesáronna építési érdekében sokkal nagyobb szükség lenne a fővárosnak. Peyer Károly a nemzetgyűlés szertel ülésén interpellált is ebben az ügyben, azonban választ nem kapott interpellációjára. Kérdése a távollevő belügyminiszter, miért kellett 19.362.000.000 koronát a főváros adozó polgárainak vagyonából improduktív célra kibödni. Minek volt szüksége a fővárosnak most megvásárolnia ezt a telket, amikor ki tudja, mikor kerülhet sor a fűvészkert létesítésére. Hangsúlyozta, hogy a főváros Plathly, Kozma és Petrovics javaslata éppen háromszorosát fizette a telkekért vételár fejében, mint amennyi azok mai forgalmi értéke.

Ugyanez a helyzet az Unger Bertram-féle telk megvásárlásánál is, ahol különben még azt az indokot sem használták, hogy fűvészkert céljára volt szükség annak megvételére.

A főváros közgyűlésén Magyar Miklós és Buchler József készülnék interpellálni a vétel ügyben. Magyar Miklós erre vonatkozóan így nyilatkozott A Polgár tudósítója előtt:

— A legközelebbi érdemleges közgyűlésen szándékozom interpellálni a kurzus legutolsó ténykedése ügyében, amely most az egész országot felhaborodásban tartja. Ez az utolsó botrány hú fotográfiaja annak a gádzalkodásnak, amelyet az elbukott rezsim 5 észtenőn át folytatott a városi házi. Mindn magyar polgár fel kell hogy habordoljon azon, hogy amikor egyetlen szobát, komphát nem építenek az ország szűkeiben, súlyos milliárdokat dobnak ki felesleges telkek megvásárlására, amelyeknek semmi gyakorlati értelme nincs s amelyeknek felhasználására csak évtizedek múlva lehet gondolni. Sok minderre képesek tartottam a kurzus politikusaí, de ilyen vakmerő lépés elkövetését még sem hittem volna el róluk. Semmi argumentummal nem tudják védeni eslekedetükét, mert nem is lehet méntésig azok számára, akik telket mennek vásárolni a mai viszonyok között, amikor ezrével sétálnak az uccán éhez, lerongyolt munkanélküliek, akik munkára kénytelenek vágnak. Minek volt szükség a fővárosnak az Unger Bertram-féle telkekre, talán ott egy főkkífűvészkertet akart létesíteni? A Szepesi Takaréktelket iránt miért nem érdeklődtek hasonló buzgalommal az urak, miért nem tartották hasonlóan sürögőnek az itt elhelyezendő főgyűlésesáronna megépítése érdekében ezeknek a telkeknek a megvásárlását? És az indok, hogy a telektetéses tanács csak utólag gondolt arra, hogy a Nádor-kert területén fűvészkertet létesít, hiszen az első jegyzőkönyvekben még szó sem volt a fűvészkertről. És az indok csak akkor született meg, amikor a főváros polgársága tiltakozását meg, amikor vétel ellen s a belügyminiszter hozzájárulása hogy egy elfogadható indokra volt szükség, a közgyűlésen követelni fogom, hogy az eljegyzőkönyvet mutassa be a tanács, hogy k derüljön, miszerint annakidején szó sem volt fűvészkertről.

SZAKORVOSI Rendelő orvos és nemibetegségek részét
 Rendelés egész nap, Rákóczi út 32. sz., I. em. I. Rókusfalvi utcán

Nem lehet szó új fővárosi kölesőről

Budapest városa alig képes mai tartozásait fizetni

A főváros külföldi kölesönügyeinek rendezése a legaktuálisabb városi kérdések egyike, megoldása azonban a hitelezők tartózkodó magatartása miatt, halasztást szenved. Mint ismeretes, már ez év elején itt jártak a hitelezők megbízottai, hogy a kölesön rendezése előtt meggyőződés szerencsén Budapest anyagi helyzetéről és fizetőképességéről a hitelezők ezekben a szakértőknek a véleményei, jelentései alapján fogják előterjeszteni azon feltételeiket, amelyek alapján hajlandók lesznek a kölesönügyet rendezni. Június 30-ig kellett volna erre vonatkozólag értesített küldönik a hitelezőknek, azonban még a mai napig sem érkezett a fővárosra semmiféle jelentés a hitelezőktől, amit a városnálán semmiesetre sem tartanak a legkedvezőbbnek.

A fővárosnak annyival is sürgősebb volna a kölesön végleges rendezése, mert pénzügyi állapotának szánálása és az alkotó munka megindítása csak újabb kölesön felvételének segítségével lehetséges, újabb kölesön pedig csak a régi hitelezők megkérdezésével és engedélyével vehet fel Budapest. Addig tehát, amíg a külföldi hitelezőkkel nem rendeződik tartozásunk, el vagyunk zárva minden újabb pénzforgalomból, anyagi segítség nélkül. Pedig az utóbbi időben számos kölesönajánlat érkezett a fővárosra, amelyek közül volt nem egy megfelelő is, viszont az is igaz,

hogy a legtöbb ajánlat olyan feltételeket szabott, hogy azokat még tanulmányozás tárgyává sem tehetné a főváros.

A hét elején a hírtelen összehívott kölesönügyi bizottság is foglalkozott egy ilyen újabb kölesönajánlattal, amelyet egy amerikai magánbank tett a fővárosnak. *Folkshazy* Lajos alpolgármester ismertetette az ajánlatot és annak feltételeit, majd *Peldi Gyula*, *Glücksthal Samu*, *Bedő Mór* és *Kozma Jenő* szóltak hozzá a tárgyhoz, *Bedő Mór*l egyetemben az összes felszólalók mellett foglaltak állást, hogy a súlyos feltételi kölesön felvételéről nem lehet szó, nemcsak azért, mert ahhoz előbb a jelenlegi hitelezők hozzájárulása szükséges, hanem azért is, mert a főváros alig képes mostani tartozásait fizetni. Támadtak a főváros eddigi kölesönpolitikáját, a volt rezsim pénzügyi gazdálkodását, amelynek egyik utolsó fakadása volt a Nador-kert megvásárlása.

Itt említjük meg, hogy a kölesönügyi bizottságot a kormány még pénzügyi szakértővel, nevezetesen *Brezy Istvánnal*, *Tesley Jánossal*, *Erney Karollyal* és *Schober Bélával* bővítette ki. Valamennyien már eddig is közreműködtek a főváros külföldi kölesön tárgyalásain és szakértelmükkel sok jó szolgálatot tettek a főváros érdekében.

Ha némelyik asszony tudná,

hogy néha mennyire nem praktikusan vásárol, akkor sok pénz megspórolhatna. — Ne hagyja magát félrevezetni s ne tartson más kávépötléket

épen olyan előnyösnek, mint a „Frack“-ot. Az igazi olcsóság épen abban az utólréteghetben kiadóságban rejlék, amely a régen bevált „Frack kávépötlék“-nek a kávédarálóval mint védjegy specifikus tulajdonsága.

hogy Zobel tanárral az elnöki osztályban „együtt tanácskoztak“.

*Bukovszky Viktor*ról megtudjuk, hogy a *Hajnalkóhy főmestere volt*, *Marler Aladár* a *Gaillé radkóhy páholy tagja volt*, *Lieber Endre* a *Hajnalkóhy h főmestere volt*. Ezek az urak mégis rákerültek a megbízhatók névsorára is, sőt *Lieber Endrét* a keresztény községi pártba is az első közt felvették. Ez is Wolffék következetességéhez tartozott.

Most még csak az volna hátra, hogy röviden jellemezzük azokat az érdemeiket, melyeket a proskribált tisztviselők a főváros életben szereltek, különösen pedig azoknak az érdemeit, akiknek utólag sem kegyelmeztek meg. Ezekkel az életrajzokkal szembe kellene állítani annak a kitűnő tisztviselőnek a biográfiáját, aki a fekete listát szerkesztette és Sipőcz Jenőet, aki mai napig sem tudta a tisztviselők beségőjének és hóhéranak a személyét kinyomozni...

Wolffék még a halottakat is fekete-listára tették

Sipőcz még máig sem tudta kinyomozni a fővárosi tisztviselők beségőjét Kik voltak a fekete-listán? Szabadkőműves nagymesterek a Wolff-pártban

Megemlékeztünk a *Polgár* hasábjain arról a feketelistáról, melyet a főváros tisztviselőiről, annak idején, kiboaóítottak. Ilyen földűzési lajstrom mindenütt volt és még most kerítünk rá, hogy a tustelítélet, és az egyes fővárosi üzemeket is végigtekintünk ebből a szempontból.

De arra alig volt példa, hogy az ilyen listát ki is nyomassák.

A cabinet noir — nevéhez képest — sőtében sokot működött, de a fővárosnál annyira mámorosnak, voltak az új korszak nagyszerű szellemétől, hogy a maradandó nyomdafestékre bízta a gyűblődés és földűzés bizonyosságát. A főváros tisztviselőit egyébként sem bizonyították előrelátóknak és még az az óvatosságot sem tanusították, amely pedig a tisztviselők saájdsága sokott lenni. Szívvel-lellekkel lekölték magukat Wolffék mellett és Wolffék ellenéke ellen.

Act hittek, hogy Wolff — miként hajdanában Jónas — megállította a napot és a városba örök uralomnak hódolt be.

Voltak óvatossabb férfiak már akkor is és a közgazdasági bizottság ülésén egy régibb szabású politikai szóvá is tette a tisztviselői feketelistai ügyét. *Sipőcz Jenő* az elnöki székből akkoriban meg is ígerte, hogy vizsgálót fog indítani, de ez a vizsgálat mai végig is késik.

Ha Sipőcz Jenő nem tudta volna kinyomozni a lista szerzőjét, úgy forduljon bizalommal „A Polgár“ szerkesztőjéhez, mi készséggel megmondjuk neki bármely percben.

Százannyegyzegy tisztviselő szerepelt ezen a listán, ezek között 63 zsidó és 78 egyéb „bűnös“ terhel.

Még halottaknak sem kegyelmeztek

és ugyanúgy, amint a hősi halottat utólag vitézzé lehet avatni, ők a halottakat is proskribálták. Előd Aladár számtanáncos neve mellé már odairták a feketelistán: „nemrégiben meghalt“, így látszik, még nem elég régen halt meg, hogy szem a szabadkőműveség háno vele szemben elévült volna.

A föztisztviselők közül a következők voltak proskribáltak: *Déri Ferenc* alpolgármester, *Vita Emil*, *Kemény Géza*, *Berecz Jenő* tanácsnok; *Rószavógyi A.* elöljáró; *Sohr Manó* főjegyző. *Schubert Ernő*, *Schuller Dező*, *Márcus József*, *Badro Jakab dr.*, *Lindt Zsigmond*, *Farkas Lajos*, *Pichler Ottó* tanácsjegyzők; *Basch Imre*, *Müller Emánnal* tanácsjegyzők; *Renkei Jenő*, *Szántó Ferenc*, *Schwartz Miksa* fogalmazók; *Zoltán Menyhért*, *Fenyves Béla* árvás. ülnökök; *Fuchs Jenő* tisztvi aljegyző; *Kortásk Károly* tanácsjegyző és *Dorvas István* h. tanácsjegyző. Ezeket zsidó vallásuk miatt proskribálták, de egyeseknél még külön büntástromot is szerepeltettek. Így *Vita Emil*nél megjegyezték, hogy — *Ehrlich G. Gusztáv* övéje.

A nem-zsidó föztisztviselők közül indexre kerültek: *Harrer Ferenc* alpolgármester, *Piperkócsy Bátor* alpolgármester; *Waldner Ödön*, *Marler Aladár* tanácsnok; *Bukovszky Viktor* tanácsnok; *Párosy Gyula*, *Gaspar József*, *Szankovics Szilárd*, *Fock Ede* és *Sándor János* tanácsnokok. *Edler Endre*, *Lieber Endre*, *Bukovszky Bertalan*, *Lung Géza*, *Spannberger Alajos*, *Szente Miklós*, *Igali Kálmán* és *Ptátr Béla* főjegyzők; *Muzsós István*, *Borvendég Ferenc*, *Szenkovits Dénes*, *Vécséi Ede dr.*, *Hersey Ferenc*, *Bartl Tivadar*,

Bössinger Rezső, *Unger Béla*, *Wirthardt Béla*, *Wirthardt Ágost*, *Szidó Zoltán* tanácsjegyzők; *Warmb Elemér* árvás. ülnök; *Máronny László*, *Lakics Elemér*, *Groschäder Vilmos*, *Hartmanny Lajos*, *Gosztich Ernő*, *Fekai Jenő* és *Benedek Szabolcs* tanácsjegyzők; *Kovács Jenő* árvás. h. elnök, *Bereghy Kornél* árvás. h. elnök, *Wester Gusztáv* árvás. ülnök, *Szabó Imre* t. főjegyző, *Kónes Boldizsár* t. főjegyző h., *Herrmann Béla* t. ügyész.

Hogy milyen lelkiismeretességgel készülték az ilyen listák, azt megláthatjuk, ha összevetjük azzal a listával, melyen a „megbízhatók“ szerepelnek, akiknek névsorát *A Polgár* szintén leköltözte.

Fock, *Marher*, *Bukovszky*, *Edes*, *Lung*, *Lieber*, *Borvendég*, *Tatár* a proskribáltak és megbízhatók névjegyzékén egyszerre szerepelnek.

sőt *Edes*, *Lung*ot és *Liebert* még mint párttagokat külön is kiemelte a megbízhatók névjegyzéke. Az a szögürő forró azonban, ki a feketelistát szerkesztette, nemcsak ezeket a „megbízható“ tisztviselőket akarta eltávolítani, hanem például *Bartl Tivadar* tanácsjegyzőt azzal az indoklással tette indexre, hogy „*Lieber Endre* jobbkeze volt“. Ime: ezek a listák legjobb bizonyítékai annak, amikor a *Jobbkeze nem tudja, hogy mit tesz a bal“*.

A mérnöki karból kifogás alá estek, zsidók: *Höngy Dező*, *Hegedűs Armin*, *Szalai Tivadar* műsz. tanácsosok; *Porrai Sándor*, *Dallos József*, *Fenyő Andor*, *Pobuda Tivadar*, *Haldás András*, *Egri Sándor* Samu, *Liechtmann Győző*, *Lakos Berthold*, *Drégely Gábor*, *Ozora Kálmán*, *Mészáros Győző*, *Goldberger Sándor*, *Vid Lajos*, *Vida Dező*, *Főmérnök*; *Sóter Sándor*, *Orbán Dező*, *Gal Gyula*, *Hollós Dező*, *Loránt Artúr*, *Lantos Géza* és *Baldzs Ede* mérnökök.

Drégely Gábor főmérnököt mint világhírű dramaturgot is isméri a közönség. *Hegedűs Armin* volt a *Gellért-fürdő* építéste.

A mérnöki kar masvállalású tagjai között a névsorban a következők szerepelnek: *Szilágyi F.* Lajos, *Krisztinkovich Béla*, *Végh Gyula* műsz. főtanácsosok; *Kabodó Gyula*, *Farkas Árpád*, *Eperjessy Béla* műsz. tanácsosok; *Schön Géza*, *Foosla Sándor*, *Zaitz Miklós*, *Lüner Emil*, *Kesselbaum Ágost*, *Friedrich Loránd*, *Sugody Ottmár* főmérnökök.

A szavazóváltókból: *Vidas Gyula*, *Löwenstein Leó*, *Virág István*, *Bikszí Károly*, *Lázár Benjámin*, *Kurucz János* számtanáncosok; *Horvát András*, *Baracs Zsigmond*, *Hersey Márton*, *Vágó Jenő*, *Elek István*. A nem-zsidók közül: *Szémely Árpád* főszámvéző, *Grimm Gábor*, *Ritai János*, *Kobler György* főszámt. Előd Aladár. *Szemes Ferenc*, *Időcséki József*, *Matukó Mihály*, *Koronabuly Kálmán*, *Softits Sándor*, *Pépa Ágost*, *Vig Reszó*, *Szöke József*, *Páscu Emil*, *Herzén Károly*.

Adószámvételek: *Vihar Károly*, *Winter Sándor*, *Vida Ede*, *Boronkai Kornél*, *Jámbor József*, *Korda Árpád*, *Wabrosch Károly*, *Hajnos Sándor*, *Szabó Béla*, *Adamy Béla*, *Eörsi Nagy Géza*.

A „bűnök“ közül *A Polgár* már kiemelte azokat, amelyek a tisztviselők származására és önülésére vonatkoztak. Vannak azonban olyan kifogások is egyes tisztviselőkkel szemben, melyek már a boudoir-tükörök hatólya vizsgálata egy-egy tisztviselő belső életének. Így *Waldner* tanácsnokról *Oszkárnak* ajánlotta, *Kemény* tanácsnokról pedig,

Bud János

beszédének van egy érdekes pikantériája, amely máfolyan bevillan a koránnyárt mindenkori pszichológusájába. A kereskedők hátfői tintéti gyűlésén *Sándor Pál* elnököt és *Bud János* szilkeszónok tartja, hogy *Sándor Pált* az alkalomból ad hominem aposztofrálja. A miniszternek állítólag az az információja, hogy a kereskedők mozgalmanak egyetlen célja az, hogy „*Sándor Pált* kiforgassa abból a székből, amelyben remélhetőleg hosszú ideig fogja ilyen energikus vezetni a magyar kereskedelem ügyeit.“ Oh, a régi kedves kormánypartit taktika. Ijesztésekkel és kitüntetésekkel, haragos arckifejezésekkel és mézes-mazgalkával: egyes embereket, lehetőleg a vezetőket a kormány intencióinak meggyerini. *Sándor Pál* bizonyára sokkal gerincesebb férfi, sokkal függetlenebb és a kereskedelem érdekében sokkal jobban isméri, semhogy az ilyen kormánypartit taktikával való hatni lehetne. *Sándor Pál* sokkal régrbi idő óta mozog a közélet és politika proronáiban. De egy tanulászet *Sándor Pál* mégis levonhat a pénzügyminiszter megjegyzéséből. Megtanulhatja, hogy mennyire értékesített politika az, amely a gazdasági érdekekben egységes polgárságot politikai tekintetben szét akarja választani és hogy az ilyen elkülönülés mindig csak arra ad alkalmat, hogy harmaidik, kívül álló politikai tényező: a polgárság egyik rétegét sakkban akarják tartani a másikkal és ijesztésül, fenyegetésül használják fel az egyiket a másik ellen. *Sándor Pál* szerepét a kereskedelem vezetésében és irányításában éppen úgy nem akarta meg senki sem kétségbevonni, amint hogy a közgazdasági életben és vállalatai ében elfoglalt pozíciójáról is mindenki a legnagyobb tisztességgel és elismeréssel van. És amint *Sándor Pál* a közgazdasági életben és vállalatai ében sem fogadott el soha politikai útmutatást, úgy bizonyára a kereskedelem ében is ismerni fogja azt az utat, amelyen haladnia kell és meg lesz győződve arról, hogy a helyes úton minden jónanul gondolkodó kereskedő együtt fog haladni vele.

Egyméretes árban hangszerek és gramofonok
a Nemzeti Demokrata Pártkör tagjainak
Lemes újdonságok legnagyobb raktára
Hangszer-Oltihon
FEKETE MIHALY
Budapest VIII. kerület, József körút 9. szám

Réz, vasbútor sodrony, ágybétó gyermekkoscskék elismert jóműnőségű fogva legolcsóbb **Nikker** gyárban, VII, Dohány ucca 6. szám. Telefon József 124-12

Problémák

Irtá: Kakujay Károly főv. biz. tag.

I.

Békeidőben, normális viszonyok közti kutatás tárgyává volt tehát, hogy a székelyfőváros képviselő-testülete a rendes, folyó, önmagától kialakuló munkán felül milyen ténykedéssel járhat hozzá a főváros erkölcsi, gazdasági és kulturális fejlődéséhez? Ma ily kérdést felvetni nem kell, mert a teendők, a szükségletek oly hangos szóval jelentkeznek, hogy felelősségüket kognatnak mindennap az ajtókonk s annyira ének a kőzetudatnak, hogy ma csak a megoldási módokat kell kutatnunk. A „mi” adva van, a „miként” a megoldandó kérdés. Erre nézve pedig kétségtelenül a legelső szempont, hogy a fővárosi ügyviteléből gondosan és lelkiismeretesen ki kell cépezni a pártpolitikai és minden kérdést teljes objektivitással a főváros egyetemének szempontjából tett elbírálást s az összlakosság érdekében hathatósan fellépni kell előtte. Másrészt azonban nem évezhető szem elől, hogy a szűzegen levő, sürgős megoldásra váró nagy gazdasági kérdések szorosan összefüggnek az országos gazdasági politikával s hogy a túrelmetlenül jelentkező gazdasági kérdések közül egy sincs, melyet az országos gazdasági professusól függetlenül és izoláltan megoldani lehetne.

A fővárosi és országos gazdasági problémák oly szoros szerves kapcsolatban vannak egymással, hogy egyikhez sem lehet nyúlni, anélkül, hogy az által a függő kérdések egész sorozatát ne érintenék, mint a hogy a modern keresztrejtvényekben egyetlen szó megváltoztatása az egész kapcsolatos rendszer megváltoztatását vonja maga után.

Késztéslen emeljük, hogy a jelentkező feladatok megoldásánál nem haladhatunk járt úton. Az a Budapesttel, a diszparitás szembeállítás, ha megpróbáljuk, hogy a régi Budapest egy húsz millió lakosú város, normális fejlődésben lévő országnak volt közigazgatási, kereskedelmi és ipari szempontja, arra volt berendezve, hogy politikai és gazdasági szempontok, egy új, de egészségesen fejlődő ipar termékekkel s a nyugattal állandó kapcsolatban levő kultúra vívmányával húsz millió ember lásson el és ugyanannyian gazdasági szükségleteit fedezze egy jól kiépített, az egész országot behálózó, állandó és megbízható szerves összefüggésben álló finanszírozási és kereskedelmi szervezet útján. Ezzel szemben húsz millió ember almentálta a fővárosra koncentrált, akár a közigazgatásban, akár a kultúra közvetlen szolgáltatásban álló szellemi munkaerőt, húsz millió litta el a fővárosi ipari szükségleteinek megfelelő megrendelésekkel és hozta a maga termékeit, álcimet és az ipar által szükségelt nyersanyagokat minálunk vásárra.

A reánk lesújtott embertelen „béké” ezt egy eszandés megváltoztatja. Elvezet az ország közel kétharmadára s megmaradnak az állami adminisztrációnak, az igazságszolgáltatásnak, a közoktatásnak stb. központi szervek, kiknek munkatere nagyrészt elvezett, életviszelyeik azonban megmaradtak. Ugyanez áll a m. kir. államvasutakra s ugyanez ma nagy iparvállalatokra és egyéb gazdasági tényezőkre, melyek irányító szervek Budapestben, termelő szervek pedig megszállott területeken vannak. Fokozta az ebből eredő súlyos terhet az a vézetés hiba, hogy elszakított részek megszállása idején, az akkori kormány — tetszős, de súlyos tévedést rejtő jelszóval nem merén szembetűnő — nem adta ki világosan és félreérthetetlenül a direktívát: a megszállott területeken minden magyarnak a helyén kell maradnia. Ennek az iszonyú politikai hibának következtében ezer és ezer szellemi munkás önműlt a fővárosba „hazafiságból”, holott a hazafiság legelőbbi parancsa az lett volna, hogy a mindnyájunk által óhajtott és remélt jövő érdekében maradjon a helyén és fokozza ottévely, gazdasági és szellemi erejét az ott maradó magyarság ellenálló képességét.

Meddő dolog ezt ma rekrimáció tárgyává tenni, de számolnunk kell azzal, hogy ezen hiba következményeként ma Budapestet ezer ezer szellemi munkás van, kik számára nem kínálkozik munkakialkalm s nincs meg a megélhetés lehetősége az adott gazdasági körülmények között.

Az állam levonta ennek a tarthatatlan helyzetnek következtét, lerázta — legalább is részben — magáról a terhet, melyet közfelhasználó nem bír megteremteni a B-listát. Ezzel azonban a probléma csak látszólag van megoldva. A kinstár az elbocsátottakkal nem adhat annyi végkielégítést, hogy abból

existenciájára lehetne teremteni a végkielégítés tehát ideig-óráig helyettesíti az elmaradt jövedelmet s új kenyérgazdálkodásra nem kínálkozik alkalom, elfogy s azután kopogtat az ajtón a kirelhetetlen, kétségbejuttató nyomor.

Ma még van válmieske a végkielégítésből, s ha elfogy, akad még egy órálnak, egy rend ruha, egy párna, melyet pénzre lehet tenni, de aki kezét a társadalom útterén tartja, annak éreznie kell a közlő hágyadást tünetét, a láz állandó növekedését és éreznie kell a tehetetlenségét is, mellyel ezzel szemben állunk. — Mert ez a probléma mindinkább elvezíti országos jellegűt, a megoldás megszűnik állami feladat lenni — hiszen az állam „megette a magát” s az egész kérdés speciálisan fővárosi szociális kérdéssé vedik át, mert a szellemi munkások munka- és keresetnélküli erőit itt ének, a fővárosi társadalomtól várják a pusztlás előli megmentést, mi látjuk a férfiak gondtelt homlokát, az

asszonyok könnyeit s halljuk ny gyermekek rimánkodását: kenyeret!

S mi itt állunk, gazdaságilag letörve, lerongyolódva, tehetetlenül a közlő nagy társadalmi nyomorral szemben. Es ennek a problémának nincs megoldása, ennek csak fejleményei vannak. Tetézi a bajt, hogy az ipar, a kereskedelem, a nagy finansziális szervek nem képesek a maguk munkaerőt fenntartani, megdöböntött léptétek folyik ezen a téren is és hiányzik az a médium, mely a kinfülőző szellemi energiákat felszívni volna képes...

A győrgyülés csak közvetett úton kerülhető meg. javítani a hivatalviszonyokat, életképesé tenni ipari kereskedelmet, megindítani az építkezést, a rendelkezésre álló tőkét kinos és gondos mérlegelés után produktív beruházásokra felhasználni — ez ugyan nem fogja a bajt gyökerében megorsvosolni, de enyhébbé, elviselhetőbbé fogja tenni annak lefofását.

Uj tárgyalások indultak a forgalmiadó dolgában

Ezrek tüntettek a forgalmiadó ellen a hétfői nagygyűlésen. Élehszag beszédék a kereskedők és iparosok gyűlésén. Fábán Béla az ügyosztályok „önállósokdásáról”

Hétfő délután négy óra, öt perccel előbb még vevők állottak az üzletek pultjai előtt, zakatoltak a műhelyek gépei, esztogtak a szerszámok és most mintegy láthatatlan közlegyintésre alázahannak az üzletek redőnyei, elhal a gépek zakatolása, a szerszámok esengése. A munka tüntetése a munka megnyomorítása, semmibevevése ellen megkezdődött.

A Vigadó nagyterme zsűfőlség megtelt. Mintegy ötezer ember szorong a hatalmas teremben, akik már nem fértek el a Vigadó előtti téren és utcákban, a bejárat folyosóján várakoznak a gyűlés befejezésére, hogy legalább ezzel adják tanujelét szolidaritásuknak.

Fent a teremben az elnök emelvényén a fővárosi és vidéki kereskedelem és ipar legelősebbjeit foglalnak helyet. Pont négy óra van, amikor Sándor Pál megnyitja a gyűlést. Beszédében rámutat arra, hogy ez a gyűlés nem akar politikai tüntetés lenni, mint ahogyan aznap parlamenti beszédében, Bud miniszter feltüntetni íggyezett, csupán tiltakozás az ellen a zkladás ellen, melyet a forgalmi adó mai rendszere jelent. A kormányának meg kell hallania az ország kereskedők és iparos társadalmának tiltakozó szavát és nem szabad mostani adótervezetet megvalósítani, mert ez az existenciát érinti lezi tönkre. — Bodrogyi József, az OMKE adószakértő titkára ismeretle azután konkrét adatokkal a forgalmi adó igazságtalanságát és sérelmes voltát és előterjesztette határozati javaslatát, melyben a forgalmiadórendszer megváltoztatását követelt a nagygyűlés.

Vétes Emil, a Fővárosi Kereskedők Egyesületének elnöke a következő felhívást, Gtuegyed este-ndéje küzdünk — mondja — azért, hogy a forgalmi adó igazságtalan és sérelmes rendszerét megváltoztassuk. Nem azt akarjuk elérni, hogy ne kelljen fizetnünk, csupán azt kívánjuk, hogy a behajtás során ne gyalogoljunk a becslésünkbe. Száz százelek erejűek vagyunk hajlandók a forgalmi adót megfizetni, de azt kérjük, hogy a forgalmi adót a vámnál és a termelőnél egyszerre vonják le. A gyáriparosokkal... Erre a szóra hatalmas lármát tört ki a teremben. „Le voltak!”... „Artrók!”... és hasonló felkiáltások röpöknek a levegőben és perekit tartott, amíg a zaj csillapodással Vétes folytathatta beszédét.

Vétes Emilnek nagy tetszésrel fogadott szavai után Eppinger Károly elnök jelentette be a Magyar Kereskedelmi Csarnok esztakozását a határozati javaslatához.

Ledermann Mór, az OKISz elnöke emelkedik ezután szólásra. Beszédében rámutat arra, hogy a forgalmi adó mai rendszere nyilvánvalóan elnyőket jelent a külföldi kereskedelmeknek. A magyar kereskedelem legmínimálisabb követelése, ha azt kívánja, hogy a külfölddel legalább is egyenlő elbánásban részesüljön.

Vétes Miksa az OMKE vidéki kerületének, Belopotocky Kálmán a fűszerkereskedők nevben szól. Szász Oszkár a Vaskereskedők és Vasiparosok Országos Egyesületének nevben emelkedik a esztakozás a határozati javaslatához. Latink Jenő, mint gyáros iteli el azt, hogy a GYOSz miatt nem jöhetett az érdekképviseletet között meggyezés létre a forgalmi adó kérdésében. Milley Károly a dunaföldvári, Herschkoits József a dunaföldvári helyi hatóságok teremtette állapotokat teszi szóvá.

A nagygyűlés résztvevői tombolva követelték most, hogy a jelenlevő Fábán Béla nemzetgyűlési képviselő is szóljon fel. Fábán Béla eleget tesz a közöbajnak és rámutat arra, milyen szöges állentlen alaknak a pénzügyminiszter kijelentési aintans kézegei intézkedéseivel. A segéd nélküli dolgozó kis kereskedőknek és kisiparosoknak nem kellene könyvet vezetniük, de azért a esepeli piaci árusok kértégyben instancidázak a miniszterrel, hogy ne kelljen a 400 koronás petrezselem vagy sárgarépa eladási alkönyvelniük. Milliárdos bírságokkal sújtják a pénzügyminiszter kézegei a kisüzemteleket könyvezetés hiánya miatt ugyanakkor, amikor a pénzügyminiszter kijelenti, hogy ezek nem kötelezhető könyvezetésre. Az ügyosztály nem mindig azt a fel fogást valja, mint a miniszter, akinek pedig akaratát érvényesíteni kellene saját kézegeivel szemben.

Fábán beszédét a jelenlevők viharos éltelése követte. Utána még Nagy Vince nemzetgyűlési képviselő taglalta a kormány kereskedelmi és iparos-ellenes politikáját. Szabó József nemzetgyűlési képviselő pedig a keresztyensocialista párt nevében esztakozott a határozati javaslatra. Vegül Sándor Pál a határozati javaslatot egyhangúlag elfogadottának nyilvánította és bejelentette, hogy most már a nemzetgyűlésen fog tovább folyni a küzdelem a forgalmi adó ellen.

Ezzel véget ért az imponázus sikeres nagygyűlés és a hatalmas tömeg rendezben esztakozott.

A gyűlés után megkértünk néhány vezető egyéniséget, nyilatkoznak a gyűlés várható következményeiről és a szövegére került kérdésekről. A következő válaszokat kaptuk:

Fábán Béla

nemzetgyűlési képviselő:

— A kereskedők és iparos-társadalom megmozdulása remélhetőleg megérteti majd a pénzügyminiszter úrral, hogy semmiféle érvényes nyilatkozat a mozgalmat meg nem állíthatja. Ameddig a forgalmi adót fenn kell tartani, addig az egyfajzas rendszer az egyedüli, mely a behajtás körüli veksztalásoktól a kereskedőköt és iparosokat megszabadíthatja és amellett a kormány által követelt összeget az államháztartás részére biztosítja. Majd meglátjuk, mint néznek ki a pénzügyminiszter úr által a veksztalások megszüntetésére nézve tett kijelentések a gyakorlatban. Összefolytatjuk.

Vétes Emil

a Fővárosi Kereskedők Egyesületének elnöke:

— A nagygyűléstől feltétlen jó hatást várunk, most folynak a tárgyalások a gyáriparosérdekeltségekkel egyfélé, másfelől Bud János pénzügyminiszter urhoz akarjuk juttatni határozati javaslatunkat és be akarjuk előltéti Bizonyítani, hogy nem forradalmi, vagy terrorizmus lépés volt a tüntetéseszerzés és a nagygyűlés, hanem valóban igen nagy az elkeseredés. Ho akarjuk bizonyítani előtte, hogy az érdekképviseletek adatai helyesek és ha előtérsek vannak a kinstár és a pénzügyminisztérium és az érdekképviseletek adatai között, ezeket egybeesni fogjuk összehangba hozni, úgy, hogy a kinstár nem fog hárosodni és a pénzügyminiszter úr talár hajlandó lesz engedelmeket hozni az egy helyes való adóterevás kérdésében, hiszen ő már esztad tradíciót folytat is eddig az ipar és kereskedelem barátjának látszott. Ha azonban minden kérsünk siket fűlekre találna, könyvtelenek leszünk a harcot tovább folytatni, esztely erősebbek eszt. közök igénybevételevel is.

— Ami a gyáriparosokkal való tárgyalásokra illeti, remélem, hogy azok sikeresek. A fognak járni annál is inkább, minthogy a gyári iparunk kárára lehet, ha a kereskedelem és kéze számára fontos és értékes támogatást elvonunk, ami feltétlenül be fog következni, ha nem fognak a mi álláspontunk számára megértést tanúsítani.

Művészek és bohémek találkozóhelye

Károly-pince étterem

Átalakított külön helyiségeiben

VIII, Bérkocsis ucca 12 (József körút sarok)

Vasora magyar-francia konyha polgári árakkal. Pompás italok. Figyelmes kiszolgálás

Vezető: Dr. Jeney Sándor színész

Nyitva este 7 órától!

Eddi és Czako muzsikál mandolinon, gitáron és bendzsón!

A Demokratikus Pártok Ripkára szavaznak

Fellegesnek tartják a főpolgármesteri állást — Csak a pillanatnyi helyzet konzekvenciáját vonják le

A főváros szombati közgyűlésének nagyfontosságú eseménye a főpolgármesteri állás betöltése lesz. Ismeretes, hogy a kormány javaslata alapján a kormányzó hármas jelölési jogával élvő Ripka Ferencet, Kollár Lajost és Komza Jenőt jelölték, tehát közülük választja a közgyűlés az új főpolgármestert. Wolfkék ugyan Plathy György személyét szerették volna előterelni, azonban ennek az exponáltan fajvédő érzelme politikusként kevés kilátása lehetett volna a demokratikus pártok támogatására, tehát őt eljuttatni a jelölés alkalmával. A demokratikus pártok vezetőjei Ripka Ferenc mellett döntöttek esztörtő este a szociáldemokrata párttitkárság helyiségében tartott összejövetelükön. Ezt az állásfoglalást a következő határozati javaslat indokolta meg:

A Demokratikus Pártoknak az az álláspon-
tjuk, hogy a főpolgármesteri állás felteleges. Je-
lenteg azonban oly helyzetet állunk szemben,
hogy a kormánybiztos állás jogilag megszünt,
mint ahogy az új közgyűlés megalakult. Új kü-
lönlegesség mellett a főpolgármester helyettese
a polgármester volna. Minthogy azonban a jelen-
legi polgármester nyilvánosan és többszöri
párttagok részéről megjelent kérésre ki magat, nem
tartanék helyesnek, hogy — átmenetileg is —
még külön főpolgármesteri jogokat is gyakorol-
jon. Ebben a helyzetben tehát nem emelnek kifogást
a főpolgármesteri állás b-töltése ellen. Minthogy
a kijelölés jogát a kormányon át az állam-
főrelt illeti meg és a jelölés a belügyminiszteri ér-
tekezlet alkalmával ismeretese vált, a pártok
megjelent vezetői tagjai az fogják ajánlani
a pártok plénumainak, hogy vegyenek részt a
főpolgármester-választáson és Ripka Ferencet
szavazzák.

A választás ez alkalommal nem szavazólappal,

hanem golyókkal történik. A közgyűlési terem egyik
mellékszábjában négy urna lesz felállítva, ezek köz-
ül három urnán az egyes jelöltek nevei lesznek ki-
írásosítva, míg a negyedik urnán nem lesz semmi ki-
írás. A bizottsági tagok mindegyike 4-4 golyót kap,
amelyekkel a szavazás történik. A négy golyó közül
3 fekete, 1 fehér. A fehér golyó jelenti tulajdonké-
pen a szavazatot. A szavazás úgy történik, hogy a
szavazó az egyes golyókat az urnákba dobja, a fehér
golyót abba az urnába, amelyen a megválasztani
kívánt jelölt neve van feltüntetve, míg a három fe-
kete golyót a többi urnákba kell dobni. Ha valaki
egy jelöltre sem kíván szavazni, akkor a fehér golyót
a jelöltre urnába dobja, a fekete golyókat pedig a
nével ellátott urnákba. Természetesen, miután a
szavazás titkos, az urnák úgy lesznek elhelyezve,
hogy senki sem láthatja majd, ki hova dobja a fehér
golyót. A főpolgármester-választó közgyűlésen Si-
póczy Jenő polgármester elnököl, aki a megválasztás
után fődüvöznél fogja a főpolgármestert, viszont a fő-
polgármester megköszönve a választás folytatás befeje-
zetét bizalmat, röviden vázolni fogja munkapro-
gramját.

A főpolgármester megválasztásánál részben telje-
sült a közgyűlés új többségének, a demokratikus pár-
toknak kívánsága, mely oda irányult, hogy az aktuális
személyi kérdések melóbb megoldást nyerjenek a
városban. Ismételőjük azonban, hogy csak részben,
nyert megoldást az a kívánság, mert a személyi kér-
désnek másik része, a polgármester és alpolgármester-
választás még mindig nem haladta túl a krízist és
ennek a kérdésnek megoldatlansága még most is
széltüti teszi a várospolitikai légkört. Hiszük azon-
ban, hogy rövid időn belül ennél a problémánál is
győz a demokratikus pártok álláspontja és az aka-
démikusok jobb betámasztása.

Kik képviselik a főváros népét a városházán?

Szombaton mezejti a közgyűlés a főpolgármester-
jelölést és ezzel megindul az első lépés a produktív
munka felé. Akik ennek a munkának aktív tényezői
lesznek, azokat itt mutatjuk be folytatódóan
A Pólgár olvasóink:

Ugron Gábor

A forradalmak után évekig a demokráta párt
tagja, sőt elnöke is volt. Az első nemzetgyűlésre
demokrata programmal és a szociáldemokraták
melétt került be. A második nemzetgyűlési választás
előtt hagyta el a pártot, ezt kezdetben személyi
kérdésekre vezette vissza, később azonban eles-
fordulattal politikai ellentétbe helyezkedett a demok-
ráta párttal és a legutóbbi fővárosi választások
előtt nyíltan hadat ízent az szociáldemokratáknak.
Ugron azonban bárcsa meglepősen érték, először
a saját klubjában, majd párta választási eredmé-
nyében, amely az ő kerülésében az osztályon alul
maradt töredékek tudott csak vezérnek mandátum-
ot szerezni. Ugron a törvényhatóság közgyűlésen
a liberális frakció elnöke lett, de hiszük, hogy kö-
vetendő magatartásában tekintetbe fogja venni a
legutóbbi választás tanulságait.

Nagy Vince

a régi országgyűlésnek is tagja volt, majd a Károlyi-
kormány belügyminiszteré lett, legutóbb pedig be-
került a nemzetgyűlésbe is. A magyar politikai élet
utolsó esztendőinek egyik legjellegzetesebb szere-
plője. Bennünket sok szakadék választ el az október-
ista politikájától, de a komoly, becsületes és őszinte
meggyőződést, kiváló képességeket és ferias gerin-
cseséget s a demokrácia fanatikus kiudózt becsületi
Nagy Vincében. Az októberizmus politikájának igaz-
lásában és védelmében az élen haladt annak a csoport-
nak, melynek megvolt az erkölcsi jószándéka,
hogy megkövoldésükért sikra szálljon. Különösen a
Károlyi Mihály ellen folytatott magánjogi perben
készen állt ügyvédi beadványai alapos és mély jogkijá-
váslátással és tartózkodó frásztanulmányai ennek a
korzatnak. A közgyűlésen Nagy Vincét a legelső ér-
tekek közé kell számitanunk.

Dr. Papp József

Az Ügyvédi Kamara elnöke, mint kivételeg tag-
került be a fővárosi törvényhatóságába és a fő-
polgármesteri szék jelöltje között is emlegetik. Papp
József a jogászélet ritkán kitűnőjei közé tartozik,
egyetemi rendkívüli professzora a perjogban és
udvari tanácsos. Az Ügyvédi Kamara elnöki széké-
be a legnehezebb időkben került és a kar bizal-
mából ismételtlen is megválasztott arra a meló-
ságra, melyet nála alkalmasabban senki sem töl-
tethetett volna be. A jogfolytonosság, a közbizab-
ság és az alkotmány védelmében súlyos harokat
vívott az Ügyvédi Kamara az utolsó öt évben és

ebben a küzdelemben mindig hivatása magaslátán
maradt, ami előszörban Papp József böles vezetésé-
nek és jogtisztelő liberalizmusának az érdeme.

Hatalsi Fischer Ödön

Fővárosi kereskedő, aki európai szemmel nézi a
maga szakmáját, a kereskedelem viszonyait, a körül-
ményeket s annyira szuszegyet az a nézése, hogy
maga körül európai viszonyokat is terem velő.
Valaki, aki még egy kis Budapesten született, vala-
hogy meglátja, hogy fejlődik és a gyönyörű város,
s ő — vele fejlődött. Egy régi, jóhírű és méltán jóhírű,
de mégis csak budapesti céget így fejlesztett vilá-
városi céggé, akár így is mondhatjuk: világgé. S
mialatt így fejlesztette s mialatt ő maga is így fej-
lődött, egy perere sem távolodott el sem Budapesttől,
sem a budapestiektől és speciálisan a budapesti keres-
kedelemtől, hanem csak előtte ment, hogy mutassa
az utat. S hogy most új munkatérre, a székesfővárosi
törvényhatósági bizottságra jutott, most is utat fog
mutatni s közben egy kicsit dolgozni is, hogy amerre
ő néz, az a nagy Budapest tényleg ki is fejlődjék,
még is izmosodjék.

Kollár Eajos

Régi tagja a közgyűlésnek. Amikor még lettek ilyen
különbségek, Kollár a budai csoportba próbálták
skatulyázni. Nem helyesen. Kollár Lajos budai em-
ber, de sohasem ismert külön budai érdeket. Nekí
mindig egységes volt Budapest. Ebben az egységes
Budapestben, illetőleg annak közgyűlésén, Kollár a
közlekedésügyi kérdések érdekelték legjobban.
Mindig figyelemreméltó volt, amit ilyen kérdések-
ben mondott, mindig figyelemmel hallgatták, még a
„tilos oldalán” is. Az ő nagy szakértelme és tár-
gyilagosága biztosította számára a figyelmet, s
hogy ez a gazdag tudás megmaradt a mostani köz-
gyűlésnek is, az csak emelni fogja ennek a köz-
gyűlésnek hívtóját.

Halter Károly

Messeze kint, a főváros szélső kerületében, abban,
amelyiket sokan már nem is számitanak szorosan
Budapesthez tartozónak, ott Kobányan jelentős köz-
gazdasági tevékenységet fejt ki Halter Károly s je-
lentős tényezővé nőtte ki magát a vezetésbe állt első
intézet. Emellett Halter Károly erősen tartja a kap-
csolatot a főváros szívével s amikor harcolni kell, ő
az egész Budapestet látja a egész Budapestért harcol.
Az egész Budapest kulturájáért, gazdaságáért, hala-
dásáért, nagyságáért. Kinn Kobányán is harcolt
munkáért s az a hure, az övé meg a társait, erd-
ményezték, hogy Budapest az egész főváros közgyűlést
termébe ismét dindalmasan vonult be a szabadelvű-
ség és demokrácia lobogója.

A Csillaghegyi Strandfürdő

a nyár szenzációja

mert jóval előbbi strandul- és fürdőhely még a
legkisebb díjat strandul is. Huszszor négy-
szögletű területen épült, mintegy 2000 négyzet-
méter felületű, 3 különböző mélységű, 23 fokos
langyos, üdítő ásványvízzel telt fürdőmedence,
2 hatalmas homokfürdő, árnyas erdőszéttel,
tornaszerek, ping-pong-terem biztosítják a kö-
zönség legváltozatosabb szórakozását. A 860
kényelmes vasbetonkabin, sok ezer vetőközzel

Vendéglő. Cukrászda. Büffé. Jazz-band

Naponta sok külföldi tekintni meg a már világhírvé vált
Csillaghegyi Strandot

Olcso, kombinált jegyek villamossal az Általa-
nos Bészterési összes uccai pavilonjaiban

A Pálffy téri helyzeredű állomáson a megszokott kombinált
jegyek, ahonnan 30 perc alatt közelíthető meg
a fürdő. Tiszviselőkhöz hétköznap lényeges kedvezmény

Kabin és kombinált jegy-érvénytel: Andrassy út 27

Magyar művészek hódolata egy „elcsapott” professzor előtt

Alexander jubilaris albuma és Héber Bernát B-listája

Mikor az Erzsébetvárosi Demokráta Kör tavaly
felolvasó ciklust rendezett; elsőnek Marczali Henriket
és Alexander Bernátot szólaltatta meg előadó-asztala-
nál. A magyar kultúra mindkét büszkeségének neve
aktuális lett ezen a héten. Marczalinak kineveztek
az utódat — Alexander előtt pedig példátlan módon
tisztelgett a magyar művészet abból az alkalomból,
hogy 75 éves lett. A szellemi élet kevés vezetőjét ért
olyan megiszteltetés, mint Alexanderét, az „elcsapott”
professzort, kinek tisztelőire páratlan művészi album-
okat adtak ki, melyben minden művész egy-egy mű-
lapját dedikálta mesterének és az esztétika és művé-
szeti irodalom egyik legkiválóbb magyar írójának.
Glatz Oszkár az ünnepelt portréját rajzolta meg, ki-
vált Iványi-Grünwald, Magyar-Manheimeitől, Rippl-
Rónaitól kezdve, Perlmutterig, Rudnay Gyuláig, Sző-
nyi Istvánig, Csókig együtt szerepel ebben az album-
ban mindenki, akinek a neve értéket jelent a mai
magyar művészetben. Nem valószínű, hogy ilyen al-
bumot valaha is kaptak fognak akár azok, akik
Alexander „igazolattak”, akár az, aki a katedrán
a helyére fog kerülni. A szellem és a művészet sze-
replője, ezzel a hódolattal, felillábrított a hiva-
talos köröknek Alexanderrel szemben elfoglalt állás-
pontját.

Alexander P-ánál kapcsolatban meg kell emlí-
kezni Bánóczy Józsefről is, aki ötven év előtt lett
reáliskolai tanár és még ma is csak címzetes rend-
kívüli professzora a budapesti egyetemnek. Pedig
akadémiai korszaki is ékesíti irodalomtörténeti munkáit
és Alexanderrel ő alapította meg és szerkeszté-
te ma is a „Filozófiai Irók Társát”, melynek közel né-
gyezer magyar nyelvű filozófiai irodalom kategén sa-
gony lenne. De miért is lenne rendes professor Bán-
óczy, mikor Kármán Mór is csak a címét tudta el-
érni a rendes tanárságnak és Marczali az Akadémián-
ka ma is csak — levelező tagja?

A magyar tudomány és irodalom kiváló nagyságai
mellett aktuális lett a héten Héber Bernát is, a
Baross-uccai gimnázium kitűnő professzora, a leg-
partitánabb melószócsos úr. Ő — B-listára helyezték.
Héber Bernát nem írt maradóan műveket, csak a
névét írta bele maradóan beütések sok ezer tantá-
nyának a szívébe, mert nála jószagosabb tanár, az
iskola és tanítás nagyobb szerelmest még. Anatól
François képzolés sem tudta volna kigondolni, Héber
Bernátnak külön világa volt az iskola és az életből
csak a tantárványi érdekelték, akiknek sorsát az is-
kola padján túl egész pályájukon atyai szeretettel és
gondokölással végigkísérté.

A B-listán, a hivatalos mellőzés száknecájában
olyan férfiak találkoznak össze, mint Marczali,
Alexander, Bánóczy és Héber Bernát. A tudomány és
tanítás forrójában, a kultúra széles országúján ma-
gyon-nagyon keveset találunk, akik tudományban,
ígybuzgóságban, pályájuk, nemzetük és tudományuk
szereplésben csak közel a férhatárnak a mult század-
beli magyar kultúrának ezekhez a messze fényfel
tündöklő nagyságaihoz...

Önéretes demokráta csak demokratánál vásárol.

ZSOLDOS magánfanyalom
Előkészítőkészítőkial magánviz-
gákra, eretségre, vidékieket is
VII, Dohány u. 84 :: Telefon: József 124-47

MODERN BUTORSZALON üllői út 14, Baross ucca 11. Sz.
Szolíd, olcsó kiszolgálás. Gáspár Nándor

Telefonszám: J. 56-08

A fűszer-kiskereskedők hajnali villamosjáratokat kérnek

Miért drága a gyümölcs és a fűszerek?

A fűszer-kiskereskedők és a szatócsok már hosszabb idő óta sérelmezik, hogy kora reggel, mikor a dunaparti nyílt piacra és a központi vásároknak a mennek bevásárolni, nem kaphatják a villamosok a gyümölcs- és fűszerekkel együtt saját maguknak, vagy hordáraknak kell üzletükbe vinni, ami természetesen jelentősen megrövidíti az utat. A villamos-társaság csak reggel 6 óra körül indulítja el a végállomásokról a kocsikat, míg a kiskereskedők és élelmiszeresek már hajnali 4 óra után elárasszák a vásáreszernak környékét, hogy a termelőknél beszerezhesék áruikat s idejében hazacseressék az üzletnyitásra.

Hoffmann Mihály fővárosi alpolgármester bizottsági tag, a Fűszerkereskedők Országos Egyesületének elnöke, a kiskereskedők érdekeit beváltva fordult a fővárosi tanácsához, amelyben kérte, hogy a nyári gyümölcsüzem tartama alatt, a vásáreszernak és a dunaparti irányba közlekedő vonalakra, már reggel 4 óra-

tól helyezze üzembe a villamos járatokat. Ez irányban Hoffmann Mihály már tanácskozott Folkusházy Lajos alpolgármesterrel és Városgazda Gyula tanácsossal, akik az ügy kedvező elintézésére vonatkozóan nem teittek határozott ígéretet, miután szemlítették előbb a villamosvasút igazgatóságának számításait, majd ezek közötti abban az irányban, vajjon kifizetődő-e a hajnali járatok élelmezésképpen vagy sem.

Előrelátólag azonban az akció nem fog kedvező eredménnyel végződni, mert aki ismeri a fővárosi adminisztrációjának gyorsaságát, az tisztában van azzal, hogy mire a beadvány érdemleges elintézéséig kerül, vége lesz a nyárnak s már nem lesz aktuális többé a dunaparti kora járatok élelmezésképpen. A villamosvasúttal is hónapokig tart bizonyos számítások megkezdése, ha nem áremelésről van szó. Most is már hónapok óta számítják, vajjon le lehet-e szállítani a villamosjegy árakat. Sajnos, ugyanez várható a kereskedők beadványának ügyében is.

Tizenöt százalékkal akarják felemelni a gáz, a víz és a villany egységárát

Miért nem emelik aranyparlításra a polgárok keresetét is?

Wolffék négy és fél éves uralma alatt úgy szólnak egyetlen fél sem múlt el anélkül, hogy a főváros a közszolgáltatások és illetékek egységárát és díját fel ne emelte volna. A városi elnökséghez kifogásoltatott a működését, de állandó üzemében annyira lendületbe jött, hogy a gépmesterek meg sem tudják állítani és a lendületkerék időről-időre forog meg egyet és újra magasba emeli valamely közszolgáltatás tarifáját, vagy egy-egy városi illetéket díját. Úgy látszik, a szerkezet meg most is működésben van és a jelek szerint most készül az utolsó halálós lendületre, ami mozgásával azonban utolsó erejét összeszedve igyekszik a magasba emelni a még hátralévő közszolgáltatásokat árait.

A városban néhány nap óta tiltakozás tanácsokozások folynak egy utolsó általános áremelés végrehajtása érdekében s már értesülünk, a nagyszámú szolgáltatóknak egységes drágításával akarják a főváros utolsó nagyszámú áremelést bevezetni. A Polgár munkatársával beavatott helyen bizalmasan közölték, hogy a közel napokban teljes aranyparlításra emelik mindazon egységárakat és illetékeket, amelyek eddig még alatta maradtak a békeparitási színvonalán.

Elsőnek a gáz, víz és villany egységárát akarják megemlíteni, miután ezek a szolgáltatások csak a hétközi árak 75%-át értek el a szorozat drágítások ellenére. Azt hangzottak illétek körök, hogy a korona értékének stabilizációja teszi előszörben szükségessé az újabb áremelést s arra hivatkoznak, hogy a korona értékének állandósulása kapcsán az üzemek számításait is állandó alapra kell helyezni.

Az aranykorona szorozási számának 14.500-ra való csökkentését is indokol használja fel a főváros tanácsa a küszöbön álló drágításra és azt hangsúlyozza, hogy az egységárak és díjak aranykoronában lévő megállapítása, a fővárosi őrési jövedelmességesség érnék, ha minden aranykorona bevételénél szentül 2500 koronával kevesebb papírkoronát kapna, mint idáig. Hogy tehát a fővárosi papírkorona-jövedelme ne csökkenjen, sőt emelkedjen, elhatározta a tanács, hogy megkezdje a közszolgáltatások díjainak teljes aranyparlításra emelést, amely esetben a szorozási csökkentése ellenére is nagyobb bevételhez juthat a főváros. A gáz, villany és víz egységárát a tervezet szerint 15%-kal fogják emelni, amely esetben a 14.500-as szorozási szám alapján elérjük az aranyparitást.

Az új árak ennél a három közszolgáltatásnál a következőképpen fognak alakulni:

	Békeparitási aránytűz	Mai egységár ar papír k	Aranyparlításra emelés 14.500-as szorozási alapon	Az áremelés
Villany	6	765	870	115
Víz	16	2040	2320	280
Gáz	20	2550	2900	350

Úgy nyilván arányban számozkoznak megrövidítési a többi városi szolgáltatások és illetékek díjait is. Megkockáztatjuk azt a kijelentést, hogy az új közgyűlés nem fog belezényezni ebbe az áremelésbe, mire a városban ezt válasszák:

— Ez kérem nem politika, itt nem lehet frászlók és hangulatokkal dolgozni. Ha nem engedik felemelni az árakat, akkor becsukjuk a boltot. A háború előtt a págyár és a villanygyár 1-1 milliót adott évente a központi alpnak, összesen tehát mai 3 milliárdot. A múlt évben viszont mind a két üzem együttesen 10 milliárdot fizetett be a városi pénztárba. Amíg ez a különbség ki nem egyenlítődik, amíg a központi pénztár ugyanannyit nem kap az üzemektől, mint békeben, addig nem állhat helyre a főváros pénzügyi egyensúlya. Kár lenne tehát, ha a főváros közgyűlése politikának tekintené az áremelés megakadályozását, mert ezáltal lehetetlenne lenne az üzemek további működését. Politizálásnak az urak más kérdésben, de az üzemeket ne tekinték politikai hadseregeknek.

Vannak még sürgős ügyek

és ha a Somogyi-Bacsódy öt esztendő után is csak odig jutott, hogy a nyomozást vezető ügyészt cserélték ki, ezzel szemben vizsgálatot jelentések hírdetik, hogy a gyorsaság még nem vezet ki a hivatalos adminisztrációból. A belügyminiszter a Nádor-kertr megvételéhez telefonon átta meg a hozzájárulását a fővárosnak, mely viszont Péter és Pál ünnepeire rendelte be a hivatalnokait. De a gyorsaság diadala az is, hogy a Beniczky-ügyben, alig egy hónap múlva, már vádiratot is ad az ügyesség. Az Országos és a Nemzeti Kaszinó még a hivatalos tempót is „megjégyelték”, mert még meg sem várták, hogy Beniczky vad alá helyezze az ügyesség és szívet kigolyozták. A mai szél viharban és rohanó életben is akad-nak ilyen feltűnően sürgős ügyek...

Az önzetlenség

felelősi pádját nyújtották az ellenzéki demokratikus blokkhoz tartozó képviselők és a demokratikus pártok vezetési, amikor egyértelműen állást foglaltak a nemzetgyűlésnek azzal a törekvésével szemben, hogy a mandátumokat öt esztendővel meghosszabbítsa. Válasznyi Vilmos reáutatótt arra, hogy ez a gondolat nem a jogból, hanem a hatalmi tényezők akaratából merült indokolást. A választópolgárok az alkotmányos véleménynyilvánítástól bármily módon való elzárása: forradalmi jelenség és a törvényhozásnak is vannak természetes korlátai, melyeknek megdöntése csak hatalmi erőszakkal tekinthető. Propper Sándor, a szociáldemokrata párt egyik vezető tagja pedig határozottan kijelentette, hogy amennyiben a nemzetgyűlés többsége a mai többség életét jogellenesen meg akarna hosszabbítani, akkor az ellenzéküküként le fog mondani mandátumait, ezzel az indokolással, hogy megbízhatatlanok lettek. A demokratikus ellenzéknek ez az önzetlen állásfoglalása azt jelenti egyrészt, hogy az országok szimméleti jogokat nem akarnak a magyar javára szarnézni, de jelenti azt is, hogy polgárárs és demokrácia érdekében folytatott küzdelem során nem félnek attól, hogy a választók felülbíráják parlamenti működésüket és bátran meg merik kérözni a választópolgárok véleményét, pedig a magyar politikának egy igen bölbe alakja mondotta egyszer, hogy a választások csak akkor szabad megkérdézni, ha előre biztosak vagyunk a válaszukban. Az ellenzéki demokratikus képviselők és a kormánypart is nyilván előre tudja, hogy a választók mit fognak mondani. Ezért nem félnek a demokraták és ezért fél az ország vezetői.

Már felforgatást

és a rend felborítását jelenti az is, ha a kereskedők és iparosok komoly érvekkel, könyvekkel és a kényesszeregekkel egész tömegével bizonyítják, hogy a forgalmi adó mai lehetetlen rendszerét nem bírják el. A pénzügyminiszterek, a szatócsok és számoszlopok száraz nyelven szoktak beszélni és ha már a pénzügyminiszter is a semmitmondó demagógikus nyúl, akkor — a pénzügyminiszternek nincs igaza. Mi gondosan elolvastuk Bud Jánosnak azt a beszédét, melyben megpecsételt zorsát, gondosan megénekték ezt a beszédet, de ebben semmi mást nem találtunk, mint úres, puffogó frászlókat. A kereskedők mozgalma rendbontó és felforgató... Az adókat nem lehet emelni, mert elkelesztést váltanának ki... Az adóemelés nem lehet mérsékelti, mert ez precedens jelentene. Minden változás megölje a gazdasági rendnek... Csupa olyan kijelentés, amellyel egyformán lehet igazolni a nyílt szavazást, a klórtíri, az internétőlőtört és minden reakciós intézkedést. A pénzügyminiszterek régebben nem pszichológiai foglalkoztak, hanem matematikával, nem azt nézték, hogy az adóemelés milyen emelőiokat és társadalmi hangulatokat váltanak ki, hanem azt, hogy mennyi adó kell és mennyi az adó közösség teherbíró képessége: szükséges-e és igazságos-e az adó? Most már a pénzügyi politika is a tőmeghangulatok: ézenyős moocsarira fenned és a pénzügyminiszterből is politikus lett, ahelyett, hogy közgazdász és matematikus lenne.

Tanév vége van,

vakáció eleje és a vakáció nem hozta meg a gyerekek örömeit. Legalábbis nem mindenütt hozta meg. A vakációt ugyan megelőzi a bizonyítványok kiosztása és ez nagyon elrontotta a vakációt. Egy-egy középiskolában husz vagy még annál is több a megbuktak gyerekek száma, legfőképp az alsó osztályokban. A legutóbbi esztendőben is így volt a akkor azt mondjuk: a háború. Most már meg sem lehet mindent a háború nyakába agattni s a jelenség még most is megvan. Kintattuk, kerestük, a tanároktól tudakoltuk s azt a választ kaptuk, hogy baj van az elemi iskolai oktatásban. A gyerekek hihetetlen kevés tudást és továbbtanulásra való megalapozottságot hoznak magukkal a népisiskolából. Az ok pedig: Wolffék. Ok bolygatták meg a főváros iskoláit, ok dobálták ki onnan — igenis megmondjuk — a jó, a legjobb tanárokat s tettek helyükbe világméretű képviselőket. A következmény pedig: a gyerekek elrontott vakációja, a főmegek bukások s minden, ami ennek tovább is természetesen folytatása. Új rezsim jött, azaahogy visszajött a régi, tegyen rá, hogy a Wolffék lezüllesztett iskoláit megint arra a nivóra jussanak, amelynek most már csak emelők utáni nevek öröki, mint Bárczy István, Déri Ferenc, Wildner Odón és a tanügyi osztály több más kiválóságának felhathetetlen neve.

A nemzetgyűlés

még nyári szünre sem ment és máris az ősi program képe jelent meg a láthatáron. Az ország ezer szöböl versz, szomorú helyzetben mi is volna sürgős és mire is szagya közbén minden állampolgár, kedve a falu népén, a városi kereskedőig és latérikig, mint egy karszerű büntetésnél, és a sajátok ügyén szükség van reformára? Tavaszi program; rendtörvény; nyári program; mandátumokozó és választói jognyújtástól faszó választóügyi törvény; őszi program: egy sereg büntetéskönyv és újfajta büntetések; téli program: gondolatok tebeklyözó sajtfőreim. Közben: kinevezett tagokkal súlyosított fővárosi autonómia és felsőházi reform. Nyilvánvaló, hogy a boldogság teljes és ki-ki megtalálja, amit a szíve legfőbbban kíván. Aki felsőházi tag akar lenni, abból főrend lehet. Aki városi akar lenni, azt kinevezhetik. Akinek felesleges a telefonja és nem akar leveleket írni, ottól elvezik a telefonját és eltűnnek a levelezéstől. Aki lakishányban szenved és nem tud kocsijáról gondoskodni, az a börtönben teljes ellátást találhat. Nyilvánvaló, hogy az erkölcsi és anyagi megélhetési igények ilyen bőszes kielégítése mellett az — és csecsenyővédelmi törvényekre, építkezési törvényre, nyugdíjtörvényre, egészségügyi törvényre, kulturális törvényre, kereskedelem- és iparfejlesztési törvényre valóban senkinek sem lehet már szüksége.

A pénzügyi bizottság

ez afféle főbizottság. Ide tartoznak ugyanis az összes ügyosztályok pénzügyi vonatkozású közgyűlési tárgyalói, tekintet nélkül arra, hogy egyéb bizottság, vagy bizottságok is tárgyalják-e őket. Ez a bizottság tehát előkeftéségeiből alakult Wolffék alatt. Bonne volt maga Wolff Károly és benne voltak olyan pénzügyi kapacitások, mint Vasek Ernő, Joannovic Pál, Boszkyi Ádám és tulkuttant. Most pénzügyi szakemberek kerültek bele: Bárczy István, Bódy Tivadár, Déri Ferenc, Bedő Mór, Baracs Marcel, Eber Antal, Güelschthal Samu, Harrer Ferenc. Wolff Károly megint benne van, de benn van Vádasznyi Vilmos is a leggy bizonyos, hogy Wolff kisebb ínteltséggel és halkabb hangon fog szaválni a multról és annak gazdálkodásáról. Amintohogy most már talán inkább a jövőről isik majd szó a bizottsághon is, meg egy-

SZÍNHÁZ

Miért nem adják már bérbe a Király Színházat?

Az *Ésio* váltsága még mindig a megoldatlan problémák sorába tartozik. Mindeki tisztában van azaz, hogy a színház csak az Unió egyes színházainak bérbeadásával közzelhető el. De a bérbeadók egyre késnek, holott értesüléseink szerint úgy a Király-, mint a Magyar- és Bolyvárosi Színházak bérbevétele komoly és tökéletes szakemberek jelentek.

Ami azonban a legérthetetlenebb, az hogy a Király Színház bérbeadása egyre késik. Hiszen erre a színházra a művészeti életünk egyik legjelentősebb oszlopa, *Lázár Odón* igazgató jelentette be igényét, aki a színházat részben eddig is vezette és akinek egyénisége és tudása garancia arra nézve, hogy ennek a színháznak és ezzel a színház eszénzéinek és alkalmazottainak jövője avatott kezébe kerül, akiben nemesek a közvélemény, a hitelezők, hanem a művészek és szerzők is megnyugodhatnak. Arról is tudunk, hogy *Lázár* igazgató még anyagi tekintetben is biztos garanciát jelent, mert oly komoly tőkék állanak rendelkezésére, melyek birtokában a színház átvétel minden megrázkódtatás nélkül mehetne végbe és az átvétel pillanatában új vérkeringést vívnének bele az Unió Rt-nak a gazdasági bajok miatt ellankadt vérkeringésébe.

Miért késik tehát ez a bérbeadás? Az a körülmény, hogy a színház egy alágarré talált és pillanatnyilag jól megy, nem jelent elodázási okot, ellenkezőleg, a mostani viszonylagos rendezettség és nyugalom kellene kihasználni a bérbeadás és átvétel megkezdésére.

Somló József, Pajor Odón tökéletes tolmácsolásában valószínűleg jó megvétel, nem jelent elodázási okot, ellenkezőleg, a mostani viszonylagos rendezettség és nyugalom kellene kihasználni a bérbeadás és átvétel megkezdésére.

* A Vígyszínház szezonzáró második nyári kabinja egyformán mulattató a páholyok, a földszinti és az emeleti ülések közönsége. A legnagyobb részben, legváltozatosabb és legmulattatóbb műsor. Kezdete 8 órákor. *Helyárak: 10—85.000 koronáig.*

* Németh Mária „Norma”-ja a Városi Színház pénteki Bellini-reprizének szenációja. Az operaindalem o gyönyge *Németh Mária, Kősszeghy Teréz,*

Somló József, Pajor Odón tökéletes tolmácsolásában valószínűleg jó megvétel, nem jelent elodázási okot, ellenkezőleg, a mostani viszonylagos rendezettség és nyugalom kellene kihasználni a bérbeadás és átvétel megkezdésére.

Scala-Színház

(Varieté-Színház)
VII. Hermina út. (az Angolpark mellett)
A főváros legolcsóbb színháza!

Helyárak: 5—35.000 koronáig
az Angolparki belépővel együtt

Ma és minden este fél 9 órakor Budapest legjobb varieté műsora

MISS SHEBA
a világ legnagyobb átváltó művésznője

The 2 Yanks amerikai ucci énekesek
Virágh Jenő komikus

DELA LIPINSKAJA
a moszkvai Kékmadár primadonnája

Moria Gorillowa 3 Michailovits
tánccrécikálak akrobaták

Sch. SOMOGYI ADRIENNE
operanékesnő, a hamburgi Operaház v. tagja. — A kísértet vezényli: Dr. Schubert Ákos

Horváth duett Politikai kettős
mondán (Lancok) énekes-műk. Irta Harmath L.

Simai Ede
előadó

Az énekszármok: Hetényi Heidlberg Albert zeneszerző kíséri. Déltáni előadók: Szerdán és szombaton fél 5-kor mérsékelt helyárakkal. Vasár- és ünnepnap fél 4 órával.
24 tagú zenekar!

KÖZGAZDASÁG

Mi lesz a járadék-, a hadikölcsön-, a kistrészvény- és az életbiztosítás nyomorultjaival

Lehet segíteni, ha komolyan akarják!

A szegény háziurak állandóan és hangosan zokognak, mert pénzüket ingatlanba fektették, amivel állítólag igen rossz üzletet csináltak. Kifizették ugyan nagyjáratra az aranykoronában felvett jelzálogkölcsönöket olcsó papírokoronaiban, és megmaradt emellett a tehermentes ház is aranykoronáértükben, amelyet pedig elég olcsón szerzek. De ok csak rendelkezni lármáznak és sírnak, mert manapság csak így lehet bizonyos érdekesportok részére eredeitvényeket és előnyöket biztosítani.

Ezzel szemben nyomorogva, sok esetben valóság-gal éhezve, hallgat a háiorának egy másik sokkal inkább kárvalított tömege. Életjáradékot vásároltak még jó békeldőben, megkorpogtatott garasokkal, hogy öreg napjaikra legyen betevő falujuk. Hazatér felbuzdulásban hadikölcsönbe fektették veretjüket állér-leiket, bízza az államhatálon, a király, a miniszterek és minden mervád tényezőnek szóban és írásban adott ígéretekben, „hogy a haza meg fogja hallani esen bizalmat és befeláldozást”. Mikor a pénz érteke ingadozott kistrészvényeket vásároltak, a saját és a „bankvezérek” nyilatkozatai által félrevezetve és bízza a mézes-mázos ígéretekkel. Mikor azután a tözde kirabálásra szervezett tekintélyes csoport idejében megmegtette zsákmányát és „kivonult”, akkor „beut” maradtak a kistrészvényesek ezrel. Életbiztosításokat kötöttek évtizedekkel ezelőtt, pontosan írték megkarakított aranykoronáikat, hogy valamikor ha munkájukból kidőlnék, legyen betevő falujuk. Most papírokoronaikat kínálnak nekik a dűsgazdag biztosító társaságok.

Az így tönkretett dolgok, becsületlen polgárkö-

százereiből rekrutálódik az öngyilkosok jelentékeny sokasága. Az ideális, takarékos, szerény, kötelesség-ludó állampolgárok legjobb anyaga ment így nyomorúságosan tönkre: azok, akik öreg napjaikra nem akarnak sem a társadalom, sem az állam terhére lenni, de koldulni sem akarnak, hanem önérejükől dőlges éveikben rakják össze veretjüket állér-leiket. Ezekről az állami szempontokból legértékesebb elemekről, van szó, amikor *A Polgár* állandóan sürgeti az így elhelyezett pénzek mielőbbi valorizálását.

Másutt már régen felismerték ezen kérdés rendkívül fontosságát. *Ausztriában* az érdekeltség egy-eresze 15.000 tagot számláló szervezete tömörült és öt pontba foglalta követeléseit, melyek most kerülnek a parlament elé. Három sűrgős törvényjavaslattal foglalkozik ott már a demokratikus népképviselő: 1. a hadikölcsönök visszafizetése, 2. a jelzálogok feltértelezése és 3. a járadékok feltértelezése. A törvényhozás jeltett eölkora egy ízben már meg is szavazott *nyolcos millióért* és a nyomorog érdekeltségnek 15.000 családának, már kétóra fizet az állam havonta körülbelül egymillió korona segélyt, melynek feltértelezése most áll tárgyalás alatt.

Igy segítenek a szegény lerongyolított Ausztriában, amikor segíteni kell! Tehát *lehet segíteni*, ha komolyan akarnak, Magyarországon is, és *A Polgár*, karöltve a demokratikus szervezettel, most már nem engedi, hogy e kérdés a napirendről lekerüljön mindaddig, amíg a nagy háború „hinterlandi” rokkantjainak tízezeivel szemben nem teljesítette állam és társadalom becsületbeli kötelességét.

tatás és kötelesség búzávaluta alapján jött létre és a búzáért annyira kezdett átmenni a köztudatba, hogy egyik nagybankunk búzáértékpapírokat is hozott forgalomba. Valutáértükünk állandósulása folyó-tán most már mindezen ügyletekből oly sok perszág-kedés és komplikáció keletkezett, hogy az igazság-ügyminiszter külön törvényjavaslattal szándékozik a visszas húlyeztet számálni és a búza értékemző szerepét megszüntetni. A törvényhozői intézkedés mindenesetre egy olyan lépés gazdasági és pénzügyi helyzetünk gyógyulása felé, melyet csak örömmel lehet üdvözölni.

A bankkondíciókat a Bankgyűlés 5% és 5% százalékban állapította meg — Prágában.

Tűz ellen biztos a harcod, Hogyha veszel MINIMAX-ot.

MAGYAR MINIMAX RT.
VI., Róza ucca 85. • Telefon: 37—31.

A második evangélista

(Laczkovics kapitány feltámadása)

Regény. Irta: SZEKULA JENŐ (13)

— Igen örvendek, barátom — szokta mondani Laczkovicsnak, ha már el nem kerülhették, hogy találkozzanak egymással.

— És melegen megrázza a fű kezét. Laczkovics akkor boldog lesz, ha magányosan kosiskázhat a növel — ahol nem látják őket irigy és áruló szemek: valahol a külteleken, vagy Buda anyho tisztasái körül.

Sötét éjszakák egyzser a Vérmező mellett vágattak el. A kísérteties rétről mintha vakító fehér gözök szállanának föl, emésztő, ködszínű lepellel borítva el a láthatárt.

- A kapitány ijedten fölkiált: — Ime! ott haltam és meg.
- A nő gyöngöden a szájára illeszti a kezét.
- Maga ott támadt föl, barátom.

(Arra gondol, hogy itt a Krisztina körúton volt első találkozásuk.)

- Műshop a nő felkelve újságolja.
- Magát örnagygyá fogják előlőptetni.
- Hogyon?
- Beszéltem az államtűkarral. Mindent megígért.

- A kapitány arca sötét színekélt, — Nem szeretem, ha a dolgaimba beleavatkozik — mondja majdnem mogorván.
- Hat haragszik?
- Igen. Különösen azért, mert esőpp kedvem sínes, hogy meginton katonsádkodjam.

Pedig csak azért neheztel, mert fél, hogy újra rája terőldők a hovvédelmi miniszterünk figyelme: ahol már örülnek könyvettek el egyszer. Szeretője karjából elhurohlatják a tebodyába. Az edénből a pokolba esőpíhenet megint.

- A nő szeme könnyes.
- Tűbét nem teszem, — mondja majdnem sírva.
- A kapitány meghatódik.
- Ne vegye annyira szívére amit monok, Noha durva vagyok és mogorva.
- Színéppílesen kezd esőkel a nőnek.
- Percek által helyreállott köztűttik a bet.
- Néha gyalog is sétáltak Buda ősi parkja (1931), sötéthemírelt alkonyatokon, míg alakjuk bűsötűndött a szőlben.

Laczkovics fölismert egy fát — amely alatt Martinovicssal beszélgetett egykor. Ez a fa itt volt már a tízvenelendik században, azóta alig változott, csak derékban vastagodott, lombja sűrűsűdött.

Sz hirtelen észbe jutottk mesterének a szavat. — Embert! bárki legyen, imádd é fát, amely barátodat márványánál méltóbban fedi... mert éttében oltára volt, s a sírban halhatatlanná tesz!

Mintha kőd omlna alá a szeméről... s újra cseengőnek a szavak a demokrácia halhatatlan apofelának ajkáról. A kapitány körül elborul a világ, torokt a strás föjogtatja, nekiborul az ősi tölgy mőkők oldalának és hangos zokogásra fakad. — Miért sír, János? — kérdi az asszony, melog részvétell. — Valami bánata van?

A kapitány nem felel... majdnem átűleli a fatörzset, mint az ősi hívők a kereszt lábát, amelyen a Mester vértanúságot szenvedett.

A nő féltekenyen húzza el onnan. Csak a fa mereng néman, hangtalanul, dermedt eszméletlenségében az örökkévalóságnak! Hét ágán az égnek nyúló sötétűlő lámpatartónak... mintha az eszme betes jegye lobogna: a törvény, emberiség, igazság, hazaszeretet, erény, állhatatos-ság és türelem, ahogy Martinovics ráfalta ki a halál-tóra a csupasz, és lombjuktól megfosztott ágakait!

POLGÁRI SZERVEZKEDÉS

Mi újság a pártkörökben?

— A Központi Demokrata Körben péntek este a párt törvényhatósági bizottsági tagjai ülést tartanak, melyen a szombati közgyűléssel kapcsolatos teendőket beszélik meg.

— Az Erásbétvárosi Demokrata Kör (XIV.) szombaton, július 4-én társasvesorát rendezett az új vezetőség ülésekor. A vezetőség tagjait Havas Mór házmagy üdvözölte, aki után Magyar Miklós elnök és dr. Lányi Géza főtárgyaló szólalt fel, majd Dömötör Dezso méltósága ismertette hosszabb beszédében azt az építkezési programot, melyet az új törvényhatóságnak végre kell hajtania. Elhatározták a vasora folyamán, hogy ezeket a társas összejöveteleket rendszeresen fogják avgiból, hogy a tárgyalásokhoz az aktuális politikai és gazdasági kérdésekhez és elődhatások esetleges kívánalmait vagy panaszait.

— A Józsefvárosi (XIX.) Demokrata Kör hétfőn, július 6-án tisztikari ülést tartott, melyen folyó ügyeket tárgyalt és új tagokat vett fel.

— A Ferencvárosi Demokrata Kör új helyisége. A XXI. választókerület Demokrata Körének rohamos fejlődése szükségessé tette, hogy a kör új, megfelelő helyiség után nézzen, mert mai helyisége szűk és nem nyújtja azt a kényelmet, mely a tagok számára a demokrata körököt oly otthonossá és családiasá teszi. A körhelyiség kérdését értesülésünk szerint úgy fogják megoldani, hogy a XX. kerület demokrata köre átengedi helyiségét a XXI. választókerületnek, míg a XX-as kör — a tulajdonképeni anyakör, melyből a XXI. kerület köré keletkezett, — új helyiségre költözik a Kálvin téren. A helyiségre vonatkozó tárgyalások már folynak és valószínűleg a demokrata eszme egy új hajlékának felavatását ünnepelhetjük rövid idő múlva meg.

Felülvizsgálják a fővárosi üzemet, leszállítják a villamostarifát

Az új közgyűlés legközelebbi munkaprogramja — Nem lehet puccszerű állásokat kreálni — Megnyírbálik a tanács hatáskörét

A szombati főpolgármesterválasztás után a közgyűlés megkezdte annak az építő programnak keresztülvételét, melynek végrehajtásáért a közgyűlés jelenlegi többsége harcba indult és melynek jelében győzött. Ennek az új programnak sarkalatos pontjai az **építkezés és a villamosutak kérdésének megoldása.**

A Demokratikus Pártok természetes kész programmal állnak a közgyűlés elé. Határozati javaslatok állanak készen, melyek az első közgyűlési napokon tárgyalásra fognak kerülni és alkalmasak lesznek arra, hogy véget vessenek azoknak az áldatlan és egészségtelen állapotoknak, melyek a főváros jelenlegi gazdálkodását jellemzik.

Mindenekelőtt meg kívánja állapítani a Demokrata Párt, mi tulajdonképpen az új, közelebbi bizottsági hatáskör. Amint ez megállapított nyert, indítványozni fogják ennek a bizottságnak összehívását a **villamos tarifáinak leszállítása céljából.**

A másik indítvány az üzemek felülvizsgálásáról szól, melyet a közgyűlés saját hatáskörében cigitene meg. Ennek kapcsán **statutumban lenne szabályozandó a közgyűlésnek képvise-**

lete az üzemekben, különös tekintettel a megbízottak dologiára. Ezzel azt akarják megakadályozni, hogy a bizottsági tagok, akiket a közgyűlés az üzemekbe kiküld, olyan jövedelmeket élvezhessenek a közinség átfelőlésből, mint a most a Beszkr. vezetőségében **últ bizottsági tagok.**

A harmadik határozati javaslat a **házakat és épületeket kívánja felülvizsgáltatni higiénikus és közbiztonsági szempontból.** Budapestben vannak olyan düledező és rongált állapotban levő házak, amelyekben a lakás életveszedelemet jelent. Leszakadt folyosók és düledező falak, átszakadt padozat és lyukas tető, melyen át becsurog az eső a lakásokba. Alig múlik el nap, hogy valami leszakadt folyosó vagy bedőlő tető ne figyelmeztetne arra, hogy ezen a téren is tenni kell valamit.

Igen fontos végül az a határozati javaslat is, mely azt kívánja megakadályozni, hogy a **közgyűlés szünetelése idején a tanács a fővárosi üzemeinél helyettesen el egyezket.** Ezért kimondati kívánja, hogy a **tanács saját hatáskörében nem intézkedhetik új állások kérédása vagy betöltése tekintetében.**

Összeült az új központi választmány

Több mint 28.000 felszólalás adtak be a jogfosztott választók — Megfosztott Wolffék utolsó szavazóírása — A Terézváros 15.000 jogfosztottja is visszakapja szavazójogát

Közvetlenül a választások előtt, mintegy két héppel ezelőtt, Wolffék egy utolsó írtó hadjáratot veztek a főváros választópolgárai ellen s múltán közti választmányuk eiben az időben állított össze a 1926. évi ideiglenes képviselőválasztói névjegyzéket, ezt az alkalmat igyekeztek felhasználni arra, hogy ismét néhány tízezer polgártól rabolják el legelőbbi jogait. Ennek az újabb jogtiprásnak terve azonban megbukott a polgárság feleszedelessé következtében és a választások során a kurzus véres vereséget szenvedett.

Wolffék központi választmánya helyébe nemrég választották meg az új közgyűlés összes pártjából alakult új tagokat, akik pénteken dében tartották alakuló ülésüket a városüzében. Az első ülésen a bizottság minden egyes tagja megjelent az új választmányi tagok az első kezdés leleték esküjüket. Ezután került sor a felszólalt központi választmány legutolsó jogfosztásának és a beerkezett fellebbezések bejelentésére. Mint az alábbi táblázatból kitűnik, Wolffék 25.000 választópolgár kiirtásával akarták működésük hatályát alávenni, azonban a polgárok éberségük kudarcot szenvedett manőverük, mert nemcsak hogy minden egyes kihagyott választó megfellebbezte a jogfosztó határozatot, de voltak sokan, akik a biztonság kedvéért partjuk útján is benyújtották a felszólalást. Az alábbi táblázatból tünik ki az is, hogy Wolffék a jövővi névjegyzékekben ismét több ezerrel kevesebb választót akartak szerepeltetni, mint az elmúlt évi listában. De ez már rendszer volt náluk. Öt éves uralkom alatt évről-évre, megfontolt szándékkal irtották a választók sorait és sikerült is egy fél évtized alatt több mint 150.000 fővárosi polgárt elítálni szavazójogától. Ezután is, különösen a terézvárosi szavazók irtására helyezték a fegyvert, mert ebben a kerületben 50% kal több választót fosztották meg jogától, mint ahányat a többi kilenc ke-

rületben együttvéve. Wolffék legutolsó szavazóírását az alábbi számok mutatják be szemléltetően:

Terület	A választók száma az 1925. évi végleges névjegyzékben	A kihagyott választók száma	Az újonnan felvettek száma	Az 1926. évi ideiglenes névjegyzékbe felvett választók száma
I.	38.212	1013	394	32.593
II.	18.912	379	299	18.332
III.	15.377	320	284	15.331
IV.	11.474	846	493	10.121
V.	27.535	1604	81	26.012
VI.	50.778	14844	786	36.720
VII.	54.815	3615	397	51.596
VIII.	44.381	1433	2405	45.353
IX.	30.693	296	908	31.305
X.	18.095	575	494	18.014
Össz.	304.272	24.936	6.541	285.877

Eszertint tehát az új névjegyzékben 18.395 választóval kevesebb szerepel, — ha már levonjuk az újonnan felvetteket — mint a tavalyiban. S mint látható, megtették Wolffék azt a tréfát is, hogy a VI-ik kerületben 14.844 választó kihagyásával szemben 786 új választót vettek fel. Hát persze, mit is tehetnének mást a Terézvárosban. Ám lássuk csak mit műveltek kurzusok saját periferiájukon, vajon ott is folyt-e ilyen szorgalmasan a szavazatirtás! Megfelel erre a kíváncsi kérdésre a fenti kimutatás, amelyből való látnuk, hogy a Ferencvárosban csak 296 kivétel való választót találtak Wolffék, ellenben 908 volt a felszólaltok száma. A pénteki ülésen bejelentették, hogy 28.800 jogfosztott választó fellebbezett. Tehát egyetlen polgár sem ajándékozta többé jogait a kurzus lovagjainak. Július végéig fognak dönteni az új központi választmány tagjai a fellebbezések felett s előre

láthatólag valamennyi jogtiprótt polgár visszakapja elrabolt jogait s ezzel véget érnek azok a jogállapotok, amelyek a kurzus uralkom legjobban jellemezték.

A központi választmányi üléséről következő részletes tudósításunk számol be:

Sípőcz Jenő elnök polgármester megnyitotta az ülést, melyen a demokratikus blokk összes tagjai megjelentek.

Bücher József volt az érdelemes tárgyalás első felszólalója, aki rámutatott arra a szembetűnő aránytalanságra, hogy

míg a II. választókerületben csak 300 szavazót hagytak ki, addig a Terézvárosban közel 15.000 a kihagyottak száma.

Ezt a megállapítást Baránszki Gyula —ra hazs-nálta fel, hogy közbeküldtes:

— **A Terézvárosban van a legtöbb idegen!**

Hajdu Marcel meg is jegyezte:

— **Talán tengereltek!**

Vászyoni Vilmos erőlesen visszautasította Baránszki sőt és vátilon állítását, melyet a választmány valamennyi tagja helytelenített s mely azt bizonyította, hogy Baránszki még mindig Wolff-párti és csak a választások szempontjából lett — „Ripka”.

Bücher Józsefnek azt az indítványát elfogadta a választmány, hogy valamennyi kihagyottat felszólaltak tekintik.

Vászyoni Vilmos a pórtrendelet alapján kívánta, hogy

azon a címen, hogy „ismeretlen”, senkit se tesszen kihagyni,

akinek a választókerületben bejelentett lakása van, haesak hiteles okmányokkal nem igazolható, hogy meghalt, vagy választójogát elvesztette. Sípőcz Jenő polgármester hozzászólása után a választmány elfogadta Vászyoni indítványát, **Joannovics Pál és Székely Gyula a békés együttműködést hangsúlyozták és kijelentették, hogy esküjük és a törvények alapján állnak.**

Sípőcz bejelentette, hogy a beerkezett fellebbezések a választmány tagjai között felülvizsgálat céljából ki fogják osztani.

A háború elején

kezdődött el az a szokás, hogy a régi cintáblákat átfestették, vagy — az óvatosabbak így tettek — **át-ragasztották.** Mindenek, amit azelőtt franciának, angolnak, vagy orosznak hívtak, meg kellett változtatni a nevet. Az orosz hal, az angol szabó, francia pezsgő, angol-park, Hoyal Orfeum, Francis-kávéház: e cégek és címek cserélt. Már nem emléink: hogyan hívták az angolokót, de a spanyol-náha bizonyára a spanyol nemzet semlegességének köszönhető a nevet.

A forradalmak után újra nagy átfestések és át-ragasztások történtek. Ezúttal a nemzeti szellem hirdetője a maga jogait és vallási jelzők kerültek régi, vagy új nevek és címek elé. Apponyi Albert gróf, a maga ragyogó emlékirataiban, nyíltan megmondja, hogy a vallási és nacionalista jelszavak rendszerint programok hiányát szókat leplezni, vagy olyankor jelennek meg a politikában, mikor valamely irány fel töle, hogy valóságos elveivel nem tudna a néptömegekben rokonszenven kelteni. Apponyi szerint leginkább a reakciós politikai pártok sajátítják ki maguknak a nemzeti és vallási jelszavakat.

Ezek a reminiszcenciák pedig abból az alkalomból válnak időszerűkké, hogy Vági István a magunk kommunista frakcióját ugyancsak nemzeti jelszóval ajánlja és ajánlatta és a szociáldemokrácia „nemzet-közlőségével” szemben

Felolós szerkesztő: Dr. Hajdu Marcel

Felolós kiadó: Zaombr Géza

Külföldi illatszerek és kozmetikai különlegességek
BALASSA HUNGARIA
DROGERIA Budapest,
VIII. József körút 13

LÁTTA? Nyakkendőim, ingeim, gallérisaim régi barátjaim. Kesztűm? Heest őrdiáritárjaim, Úllői út 16 (Kálvin térd)

Elsőrendű, száraz, aprított

bükk-tűzifát
legelőbban szállít

Prosylvania Rt. Gépfaágója
Józsefvárosi p. u. X. sz. kapu
Telefonszám: József 90-72